

ปีที่ ๑๔ | ๑๙๕ | มีนาคม ๒๕๖๓

สารพลัง

สารพลังปัญญา สร้างสรรค์ นโยบายสาธารณะ

ปลดล็อก 'พลังงานชุมชน'

**ทางรอดประเทศไทย
ในบ้านหมอกไฟสงคราม**

สารบัญ

ฉบับ ๑๘๕ | มีนาคม ๒๕๖๙

๔ คู่กับเลข
ความมั่นคงด้านต่างๆ ของไทย
จากภัยสงครามอิสราเอล-อิหร่าน

๖ เรื่องจากปก
ปลดล็อก 'พลังงานชุมชน'
ทางรอดประเทศไทย
ในม่านหมอกไฟสงคราม

๑๖ นโยบายสร้างได้
'พลังงานชุมชน'
เมื่อค่าไฟแพง ค่าตอบอาจ
อยู่ที่ 'ชุมชน'

๒๐ ให้ระบบสุขภาพเล่าเรื่อง
จากรัฐธรรมนูญสู่หลังคาบ้าน
ปลดล็อกข้อจำกัดทางกฎหมาย
สู่การเป็นเจ้าของพลังงานของชุมชน

๒๒ สัมภาษณ์พิเศษ
เปิดข้อเสนอ ๒ ระยะ
รับมือวิกฤตพลังงาน
ในยุค 'ภูมิรัฐศาสตร์โลก' เดือดดาล

๒๘ สัมภาษณ์พิเศษ
รอวันปลดล็อกศักยภาพ
เดินหน้าสู่ความมั่นคง
จากระบบพลังงานชุมชน

๓๘ เวทีสาธารณะ:
Policy Dialogue ฝ่าวิกฤต
จีรัฐรีโอโครงสร้างผูกขาด
คำกำไร 'พลังงาน-อาหาร'

๔๐ เกาะติด คจ.สช.
ประชุม คจ.สช. ครั้งที่ ๑๙ นัดแรก
วาง ๓ เสาหลักนโยบายสาธารณะ

๔๔ เรื่องเล่าจากพื้นที่
สระบุรีโมเดล
พลิกโฉมพลังงานแสงอาทิตย์
เพื่อการจัดการพลังงานอย่างยั่งยืน

๔๘ แทะรอยโลก
๑๐ ข้อเสนอตัวชี้วัดระดับโลก
เพื่อสร้างการเปลี่ยนผ่านพลังงาน
อย่างเป็นธรรม

๕๒ Right to Health
พลังงานฟรีๆ ที่ไม่มีค่าใช้จ่าย
สู่การพัฒนาาระบบสาธารณสุข
อย่างยั่งยืน

๕๔ เล่าให้ลึก
บทสนทนาเหนือจอกสุราหมาโต
ระหว่างประธานาธิบดีนิกสัน
กับนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหล (๒)

๕๖ สื่อขอเมาท์
บันทึกย้อนอดีต: ในวันที่โลกหมุนช้า
แต่ใจเราเดินแรง

๕๘ คลิปดีที่ต้องดู
นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
ความมั่นคง 'พลังงาน-อาหาร-สุขภาพ'

คุยกับเขา

นายแพทย์สุเทพ เพชรมาก

ความมั่นคงด้านต่างๆ ของไทย จากภัยสงครามอิสราเอล-อิหร่าน

เมื่อวันที่ ๒๘ ก.พ. ๒๕๖๙ สหรัฐอเมริกา และอิสราเอล เปิดฉากโจมตีทางอากาศครั้งใหญ่ใส่ อิหร่าน เป้าหมาย โครงการนิวเคลียร์ฐานทัพ ผู้นำระดับสูง มีการโจมตีหลายร้อยจุดภายในไม่กี่ชั่วโมง อิหร่านตอบโต้ด้วยการยิงขีปนาวุธ โดรนจำนวนมาก เป้าหมาย อิสราเอลและฐานทัพสหรัฐใน ตะวันออกกลาง ต่อมาด้วยการปิดช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันสำคัญของโลก ราคา น้ำมันโลกพุ่งสูงขึ้น

ไม่ใช่ครั้งแรกที่วิกฤตการณ์น้ำมัน oil shock, oil crisis เกิดขึ้น เมื่อปี ๒๕๒๒ น้ำมันขาดแคลน ราคาแพง ประเทศไทยออกมาตรการดับไฟถนน ไฟโฆษณา ดับไฟฟ้าในช่วงหัวค่ำ ปิดสถานบันเทิง จำกัดเวลาขายน้ำมัน **สำรวจ สันติ** โด่งดังด้วยเพลง **“น้ำมันแพง”** น้ำมันขาดแคลน คุยกับแฟนก็ต้อง ดับไฟ ...

เมื่อราคาน้ำมันสูงขึ้น ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น รัฐบาลขึ้นราคาน้ำมัน ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา เกิด การชุมนุมประท้วง **พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์**

ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ก่อน การยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจ

นำไปสู่การปฏิรูปในยุครัฐบาล **พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์** สร้างความมั่นคงทางพลังงาน ไม่พึ่งพาบริษัทต่างชาติเพียงอย่างเดียว โดยจัดตั้ง ปตท. (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย) ชูตพบ ก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย ยุคโชติช่วงชัชวาล ส่งเสริมให้ใช้สินค้าไทยเพื่อลดการขาดดุลการค้า และมีการปรับโครงสร้างภาษีเพื่อส่งเสริม อุตสาหกรรมในประเทศ เพลงดังในยุคนี้ คือ เพลง **เมดอินไทยแลนด์**

ผ่านมา ๔๐ ปี เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันอีกครั้ง ประเทศไทยจะเกิดการปฏิรูปอะไรตามมาบ้าง

น้ำมันราคาแพงขึ้น ส่งผลกระทบต่อใน วงกว้างทั้งค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าขนส่ง ค่าใช้จ่ายการ เดินทาง ค่าครองชีพเพิ่ม แต่รายได้ไม่เพิ่ม รัฐบาล ต้องอุดหนุนราคา ภาระงบประมาณเพิ่ม แต่เก็บ ภาษีได้น้อยลง เงินเฟ้อสูง เศรษฐกิจเติบโตต่ำ (stagflation)

ผลกระทบจากสงคราม อิสราเอล-อิหร่าน ปิดช่องแคบ ฮอร์มุซ ไม่เพียงเรื่องน้ำมัน แต่ กระทบทั้งการส่งออก-นำเข้า ต้นทุนการขนส่งสูงขึ้น สินค้า นำเข้าต่างๆ เช่น ปุ๋ย ขาดแคลน ราคาแพงขึ้น ต้นทุนส่งออกสินค้า ไทยเพิ่มขึ้น การลงทุนชะลอตัว นักท่องเที่ยวลดลง ความเสี่ยงของแรงงานไทย ในตะวันออกกลาง

ด้านสุขภาพ ราคายา วัสดุ อุปกรณ์เพิ่ม ขณะที่คนรายได้ลดลง มี แนวโน้มไปใช้สิทธิโรงพยาบาลของรัฐ มากขึ้น ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพภาครัฐ เพิ่มขึ้น

วิกฤต 危机 ในภาษาจีนอ่านว่า **“เหวยจี”** มาจากสองคำ **“เหวยเสียน” 危险** ที่แปลว่า **“อันตราย”** และ อักษร ตัวหลัง คำว่า **“จี”** ที่มาจากคำว่า **“จีฮู่ย” 机会** ที่แปลว่า **“โอกาส”** ในทุกวิกฤตมี**อันตรายและโอกาสอยู่เสมอ**

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าไป มาก แต่วิกฤตการณ์ครั้งนี้ทำให้ต้องมา ถูกคิดทบทวนครั้งใหญ่ ว่าทิศทางที่เดิน มาถูกทางถูกต้องหรือไม่ การพัฒนาที่ ต้องพึ่งพาคนอื่น ยิ่งพัฒนายิ่งพึ่งตนเอง ได้น้อยลง

มองไกล มองไกล จะรับมือ อย่างไร ให้ประเทศไทยมีความ มั่นคงทางพลังงาน ความมั่นคงทาง อาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ความมั่นคงทางพลังงาน หา

หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช

เน้น ๓ แกน

พอประมาณ

มีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกัน

ภายใต้

ความรู้

+

คุณธรรม

ยังคงทันสมัย อยู่เสมอ

แหล่งพลังงานใหม่ๆ ทดแทน การนำเข้า ไบโอดีเซล พลังงาน หมุนเวียน พลังงานแสงอาทิตย์ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ ได้มีมติเรื่อง การขับเคลื่อน การเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็น ธรรม ด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (Facilitating a Just Energy Transition through Solar Power)

ความมั่นคงทางอาหาร ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกจำนวนมาก มีศักยภาพเป็นครัวของโลกได้ เคยมี วิสัยทัศน์ **“ครัวไทย ครัวโลก”** ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ เป็นเกษตรอินทรีย์ลดการพึ่งพา ปุ๋ยเคมี มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มีทั้ง เรื่องความมั่นคงทางอาหาร และอาหาร ปลอดภัย

ความมั่นคงทางสุขภาพ ส่งเสริม การผลิตยาหรือวัคซีน ภูมิปัญญาไทย สมุนไพรไทย สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ลดการใช้ยาที่ไม่จำเป็น ให้มียาและวัคซีน ที่จำเป็นใช้ สร้างระบบสุขภาพปฐมภูมิที่ เข้มแข็ง

*คงไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ๑๐๐% หากแต่ทิศทางการพัฒนาต้อง ทำให้ประเทศไทยพึ่งตนเองได้มากขึ้นเรื่อยๆ เกิดความมั่นคงในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น ไทยสามารถ **“พลิกเป็นโอกาส”** ทั้งในด้าน สุขภาพ อาหาร พลังงาน และฐานการผลิต ต่างๆ*

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพล อดุลยเดช เน้น ๓ แกน : **พอประมาณ – มีเหตุผล – มีภูมิคุ้มกัน** ภายใต้ **ความรู้ + คุณธรรม** ยังคงทันสมัยอยู่เสมอ 🙏

ปลดล็อก 'พลังงานชุมชน'

ทางรอดประเทศไทย
ในม่านหมอกไฟสงคราม

แม้จะยังไม่ถึงขั้นสงครามเต็มรูปแบบ หากแต่ผลกระทบจากการสู้รบระหว่างสหรัฐอเมริกา-อิสราเอลกับอิหร่านได้ขยายตัวไปทั่วทุกหย่อมหญ้า ระยะเวลากว่า ๑ เดือน นับตั้งแต่ ๒๔ ก.พ. ๒๕๖๙ ที่ข้างสารเริ่มเปิดปฏิบัติการพุ่งชนกัน หนึ่งแพรงก็ค่อยๆ แผลงလာเรื่อยๆ โดยเฉพาะวิกฤตพลังงานที่เกิดขึ้นจากการบุกถล่มฐานการผลิต และความเปราะบางของสถานการณ์ช่องแคบฮอร์มุซ

ไม่จำเป็นต้องชักแม่น้ำทั้งห้า เพราะความมั่นคง-ไม่มั่นคงทางพลังงานของแต่ละชาติ ได้สำแดงตัวออกมาจนเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่ใจประชาชนเต็มสองอก สำหรับประเทศไทยในช่วงแรก ปรากฏภาพความอลหม่านที่ปั้มน้ำมันทั้งในเขตเมืองและพื้นที่ชนบท เกษตรกรเลือกที่จะวางมือจากเรือکشวนไร่นามากกว่าแกลดลอนแทน บางพื้นที่ชาวประมงถึงกับต้องลากเรือเล็กไปที่ปั้มน้ำมัน เพื่อยืนยันถึงความจำเป็นและพิสูจน์ว่าไม่ได้มีเจตนาหักตุนน้ำมัน เช่นเดียวกับสับเห่หรือที่ขนส่งไปปั้มน้ำมัน ก็ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นในยุคสมัยแต่อย่างใด

มากไปกว่าน้ำมัน การไต่กลับของอิหร่านต่ออิสราเอล ด้วยการยิงขีปนาวุธใส่โรงงานผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของซาอุดีอาระเบีย และกาตาร์ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตและส่งออกก๊าซ LNG รายสำคัญของโลก เมื่อช่วงวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๕๖๙ ยิ่งเร้าให้เกิดความกังวลถึงขีดสุด

นั่นเพราะก๊าซ LNG คือทรัพยากรสำคัญในการผลิตไฟฟ้า การโจมตีครั้งนี้ทำให้ราคาก๊าซ LNG ทั่วโลกพุ่งสูงขึ้น จึงยิ่งน่าเป็นห่วงมากสำหรับประเทศไทยที่ต้องนำเข้าก๊าซ LNG มากกว่า ๗๒% เพื่อผลิตไฟฟ้า และเกินครึ่งหนึ่งในนี้เป็นการนำเข้าจากกาตาร์ ยังไม่นับการซ่อมแซมพื้นที่โรงสร้างที่อาจกินเวลาไปถึง ๕ ปี จึงจะสามารถกลับมาดำเนินการผลิตต่อได้

อย่างไรก็ดี แม้ว่าขณะนี้อารมณ์ของสังคมจะลดระดับความรุนแรงลงบ้าง และหลังจากที่ราคาน้ำมันหน้าบิ๊มปรับเพิ่มขึ้นครั้งใหญ่ ควบคู่กับการสื่อสารอย่างเข้มข้นของรัฐบาล พบว่าประชาชนสามารถเข้าถึงน้ำมัน (ในราคาแพงขึ้น) ได้เช่นเดิมแล้ว แต่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ความโหวงเหวมที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในครั้งนี้ เป็นเพราะเรายังเป็นผู้พึ่งพิงอยู่

คำถามตัวโตๆ จึงมีอยู่ว่า ในโลกที่ปั่นป่วน เกิดวิกฤตซ้อนวิกฤต สถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์เดาทางยากมากขึ้น ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ไทยจะต้องปรับยุทธศาสตร์พลังงานครั้งใหญ่ หรือคิดถึงการลดการนำเข้าพลังงานจากภายนอกแล้วหันมาสร้างความมั่นคงภายในประเทศเสียเอง

ที่จริงแล้ว ประเทศไทยมีการพูดกันถึงเรื่องนี้มาตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์สู้รบ และมีการพัฒนานโยบายสาธารณะบนฐานการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมาแล้ว ด้วย คือเป็น “ไวต์แมป” ที่สามารถหยิบมาใช้ได้ทันที

นั่นคือ มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่ ๑๘.๓ การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ได้ระดมข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน จนได้พบคำตอบและทางออกของปัญหาที่อยู่ในระบบการสร้าง “พลังงานชุมชน” ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนชุมชน สามารถติดตั้งโซลาร์เซลล์เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าด้วยแสงอาทิตย์

นอกจากการผลิตเพื่อใช้งานในระดับครัวเรือนของตนเอง ควรอย่างยิ่งที่จะสามารถแบ่งปันพลังงานไฟฟ้าเพื่อใช้งานร่วมกันได้ในระดับชุมชน ลองจินตนาการว่าหากทุกหลังคาเรือนสามารถเข้าถึงการติดตั้งโซลาร์เซลล์ นอกจากการพึ่งพิงตัวเองได้แล้ว ยังจะลดค่าใช้จ่ายครัวเรือนไปได้อีกมากเท่าใด

นอกจากการผลิตเพื่อใช้งานในระดับครัวเรือนของตนเอง **ควรอย่างยิ่งที่จะสามารถแบ่งปันพลังงานไฟฟ้าเพื่อใช้งานร่วมกันได้ในระดับชุมชน** ลองจินตนาการว่าหากทุกหลังคาเรือนสามารถเข้าถึงการติดตั้งโซลาร์เซลล์ นอกจากการพึ่งพิงตัวเองได้แล้ว **ยังจะลดค่าใช้จ่ายครัวเรือนไปได้อีกมากเท่าใด**

ฉกทัศน์ต่อมาหลังการพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงแล้ว หากพลังงานที่ผลิตเองได้ตั้งแต่ระดับครัวเรือนไปจนถึงระดับชุมชนมีปริมาณมากเกินกว่าความต้องการใช้จริง ชุมชนยังสามารถบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปได้ เช่น นำมาจำหน่ายให้กับหน่วยงานภาครัฐอย่างการไฟฟ้า ผ่านระบบ On-Grid หรือระบบโซลาร์เซลล์ที่เชื่อมต่อกับสายส่งของการไฟฟ้า เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน จะดีเพียงใด

ความมั่นคงทางพลังงานที่แผ่แผ่มาถึงการสร้าง ความมั่นคงในระบบเศรษฐกิจ หากระบบนิเวศน์จากพลังงานแสงอาทิตย์สามารถเกิดขึ้นได้จริง อาจกลายเป็นอีกหนึ่ง New S-Curve ใหม่ ที่สังคมไทยกำลังตามหาอยู่ในเวลานี้

ทว่า การเดินทางไปสู่ภาพฝันเหล่านี้ ยังคงมี “ข้อจำกัด” อีกหลายประการที่จุดรั้งไม่ให้ศักยภาพที่มีอยู่ของสังคมไทยได้ระเบิดพลัง จริงอยู่ที่ว่าหากเราวาดสายตาสำรวจ เราก็จะพบการใช้งานโซลาร์เซลล์ทั้งในระดับครัวเรือน อาคารหน่วยงานภาครัฐ และระดับโรงงานอุตสาหกรรมอยู่บ้างแล้ว

อย่างไรก็ตามการเข้าถึงเหล่านี้ อาจกำลังจำเพาะอยู่แค่กับสังคมบางกลุ่มที่มีฐานทุนทรัพยากรมากพอในการติดตั้งโซลาร์เซลล์แต่สำหรับกลุ่มเปราะบางที่มีรายได้น้อย การคิดฝันที่จะติดตั้งระบบเหล่านี้เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และสร้างรายได้จากการจำหน่ายไฟฟ้าให้หน่วยงานภาครัฐอาจยังเป็นเรื่องที่ไกลเกินเอื้อม ทั้งๆ ที่กลุ่มเปราะบาง คือผู้ได้รับผลกระทบ และอ่อนไหวที่สุดทุกครั้งที่การปรับขึ้นราคาค่าไฟ

ยังไม่นับรวมว่า ตัวระเบียบ หรือกฎหมายยังไม่เอื้อให้เกิดภาพฝันระบบนิเวศน์พลังงานชุมชน ทั้งในเชิงของการจัดสรร แบ่งปันทรัพยากรไฟฟ้า การรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อรวมตัวกันในการบริหารจัดการทรัพยากรที่ชุมชนผลิตได้เอง แล้วนำไปจำหน่ายไฟฟ้าให้หน่วยงานภาครัฐ รวมไปถึงศักยภาพความพร้อมในเชิงองค์ความรู้ความเข้าใจของประชาชนทั่วไป ทักษะฝีมือของช่างผู้ชำนาญการในการติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์ ระบบการจัดการเศษซากแผงโซลาร์เซลล์ และแบตเตอรี่หลังหมดอายุการใช้งาน ฯลฯ

ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนทางการเงินสำหรับกลุ่มเปราะบาง การแก้ไขระเบียบข้อกฎหมายที่เป็นข้อจำกัด การส่งเสริมองค์ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นช่องว่าง และข้อจำกัดที่ยังคงรอคอยการหนุนเสริมจากรัฐบาล หรือผู้บริหารนโยบายที่มีส่วนสำคัญในการผลักดัน

พลังงานของประเทศ เพื่อให้ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนผ่านพลังงานแสงอาทิตย์ของไทยเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ ด้วยการออกแบบ และวางแผนให้ครบตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

แน่นอนว่ารายละเอียด และรูปธรรมที่ชัดเจนของข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมชาติด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ปรากฏชัดอยู่ในมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่ ๑๘.๓ พร้อมทั้งจะให้ผู้ขับเคลื่อนนโยบายนำไปหยิบใช้ หรือสานต่อได้ทันที

บางส่วนของสถานการณ์จริง ตลอดจนข้อเสนอเหล่านั้น ถูกนำมาขีดเส้นใต้ให้เห็นถึงความสำคัญอีกครั้ง ผ่านเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในนิตยสารสถานพลังฉบับนี้ ขอเชิญชวนทุกท่านพลิกหน้าถัดไป 📖

‘พลังงานชุมชน’ เมื่อค่าไฟแพง คำตอบอาจอยู่ที่ ‘ชุมชน’

ทุกครั้งที่เกิดสงครามน้ำมันแพง ค่าไฟขึ้น คนที่รับภาระหนักที่สุดคือคนตัวเล็ก-ครัวเรือน รายได้น้อย คนพิการ ผู้เช่าที่อยู่อาศัย และชุมชนห่างไกล วิฤตตะวันออกกลางต้นปี ๒๕๖๙ ทำให้ราคาน้ำมันโลกพุ่งขึ้นเกือบร้อยละ ๙ ย้ำอีกครั้งว่า ไทยยังพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลสูงถึงร้อยละ ๘๐ แต่ก่อนวิฤตตะจะเกิดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และภาคีเครือข่าย ได้เตรียมทางออกไว้แล้ว

พัฒนาข้อเสนอ เดินหน้าก่อนวิฤต

เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ สช.ฯ สุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ ได้ผ่านมติ “การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์” ซึ่ง สช. ร่วมกับภาคีอย่าง กรมพัฒนาพลังงานทดแทนฯ (พพ.) สวทช. พอช. สถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์ฯ สมาคม อบจ. และเครือข่ายต่างๆ พัฒนาข้อเสนอมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๗ ผ่านเวทีรับฟังทั้งในพื้นที่และส่วนกลางกว่า ๗ เวที

หัวใจของมตินี้คือ “ความมั่นคงทางพลังงานของครัวเรือน คือปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ” พุดง่าย ๆ คือ ถ้าค่าไฟแพงจนครอบครัวต้องตัดค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล นั่นคือปัญหาสุขภาพ

“พลังงานชุมชน” คืออะไร?

ไม่ใช่แค่ติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาบ้านใครบ้านมัน แต่หมายถึงการที่ชุมชนรวมตัวกันจัดตั้ง เป็นเจ้าของ และบริหารระบบผลิตไฟฟ้าร่วมกัน เช่น ตั้งแผงโซลาร์บนที่สาธารณะแล้วแบ่งปันไฟฟ้ากัน ลดค่าไฟได้จริง สร้างอาชีพข้างชุมชนในท้องถิ่น และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

แต่ปัญหาคือไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับพลังงานชุมชน

ชุมชนไม่สามารถผลิตไฟฟ้าจากที่ดินกลางแล้วส่งผ่านสายส่งของการไฟฟ้าไปยังบ้านสมาชิกแต่ละหลังได้ (เรียกว่าติดปัญหา Third-party Access) การติดตั้งแบบรวมกลุ่มจึงยังมีน้อยมากเมื่อเทียบกับต่างประเทศนี้คือช่องว่างเชิงโครงสร้างที่มติเสนอให้ปลดล็อก

มติเสนออะไร?

มติสมัชชาสุขภาพนี้ แบ่งข้อเสนอออกเป็น ๒ ส่วน รวม ๗ ข้อ

ส่วนที่ ๑ สร้างพลังให้ชุมชน (๑) สร้างแพลตฟอร์มข้อมูลกลางด้านพลังงาน+กลไกระดับจังหวัด+อปท. เป็นศูนย์ให้คำปรึกษา+อบรมช่างชุมชน (๒) ผลักดันกฎหมายรองรับ “กิจการพลังงานชุมชน” เปิด Third-party Access พร้อมกลไกการเงินเฉพาะทาง (๓) อปท. เป็นแกนขับเคลื่อน — นำร่องโซลาร์ในโรงเรียน-โรงพยาบาล จัดการซากแผง จัดทำแผนรับมือภัยพิบัติ

ส่วนที่ ๒ โครงสร้างพื้นฐานระดับประเทศ (๔) ยกกระดับมาตรฐานแผงและบริการติดตั้ง (๕) พัฒนา Smart Grid รองรับพลังงานกระจายศูนย์ (๖) ปฏิรูปค่าไฟให้เป็นธรรมทุกกลุ่ม บังคับไม่ให้คนจนแบกภาระแทนคนรวยที่ติดโซลาร์ (๗) จัดการซากแผงโซลาร์ครบวงจรด้วยหลัก EPR

บมปัญหา “วงจรกับดักต้นทุน” (Utility Death Spiral)

ลองนึกภาพ หากคนมีทุนติดโซลาร์ใช้เองจำนวนมาก ชื้อไฟจากการไฟฟ้าน้อยลง แต่การไฟฟ้ายังต้องดูแลสายส่งทั้งระบบ ภาระค่าบำรุงรักษาจะถูกผลักไปยังคนที่ไม่ได้กำลังติดตั้ง

นักวิชาการเรียกว่า “วงจรมรณะของกิจการไฟฟ้า” (Utility Death Spiral)

กล่าวคือ ค่าไฟแพง → คนมีทุนหันไปใช้โซลาร์ → รายได้กำไรไฟฟ้าลด → ค่าไฟแพงขึ้นอีก → คนจนแบกภาระหนักขึ้น

ประเด็นที่ทำทนายที่สุดคือการบริหารจัดการ “ต้นทุนคงที่” ของระบบไฟฟ้า ลองนึกภาพว่าการไฟฟ้ามีค่าดูแลสายส่งและโรงไฟฟ้าสำรองเดือนละ ๑ ล้านบาท โดยมีผู้ใช้ไฟฟ้าช่วยกันหารต้นทุนนี้ผ่านการซื้อไฟ ๑ ล้านหน่วย เท่ากับว่าไฟทุกหน่วยจะมีค่าดูแลระบบแฝงอยู่ ๑ บาท

เมื่อคนที่มีทุนหันไปติดโซลาร์เซลล์เองมากขึ้น ยอดซื้อไฟจากการไฟฟ้าลดลงเหลือเพียง ๕ แสนหน่วย แต่ต้นทุนสายส่งล้านบาทนั้นลดไม่ได้

วิกฤตที่ตามมาคือ เมื่อตัวหารลดลง ค่าดูแลระบบจะกระโดดจาก ๑ บาท เป็น ๒ บาทต่อหน่วยทันที

แล้วใครคือคนแบกรับ? กลุ่มที่หนีจากระบบไม่ได้ คือผู้มีรายได้น้อย ผู้เช่าบ้าน หรือชาวคอนโดที่ไม่มีพื้นที่ติดโซลาร์ หากเราส่งเสริมโซลาร์โดยไม่บริหารจัดการ “ตัวหาร” ให้ดี คนที่หนีไม่พ้นจะต้องแบกรับค่าไฟที่แพงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อแบกรับต้นทุนให้คนที่ติดโซลาร์ไปก่อนหน้า

มติจึงไม่ได้แค่บอกให้ติดโซลาร์ แต่เสนอให้ปฏิรูปทั้งระบบ ทั้งกฎหมาย กลไกการเงิน มาตรฐานโครงข่ายไฟฟ้า ค่าไฟ และการจัดการซากแผง-ครอบคลุมตลอด “วงจรชีวิต” ของเทคโนโลยี ไม่ทิ้งปัญหาไว้ให้คนรุ่นหลัง

โลกทำอะไร ?

จากการศึกษาเปรียบเทียบ ๖ ประเทศ พบว่าไทยไม่ควรลอกโมเดลใดทั้งดุ้น เพราะโครงสร้างตลาดไฟฟ้าและอำนาจท้องถิ่นต่างกัน แต่ควรเลือกหยิบจุดแข็งมาผสมเป็น “Thai Hybrid Community Energy Model”

IN อินเดีย: เริ่มจาก Solar Home System สำหรับพื้นที่ห่างไกล ผีก “ช่างเท้าเปล่า” (Barefoot

College) ทำได้ทันทีโดยไม่ต้องรอแก้กฎหมาย

US สหรัฐอเมริกา: ระบบ “โซลาร์เพื่อคนไม่มีหลังคา” (Community Solar) ซึ่งเปิดโอกาสให้คนที่อยู่คอนโดหรือบ้านเช่าสามารถร่วมเป็นเจ้าของแผงโซลาร์ในพื้นที่ส่วนกลาง และรับส่วนลดค่าไฟผ่านระบบบัญชีเสมือน (Virtual Net Metering) กำหนดสัดส่วนสำหรับผู้มีรายได้น้อยร้อยละ ๒๕-๓๐ ทำได้แม้ตลาดไฟฟ้ายังไม่เสรี

JP ญี่ปุ่น: การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ร่วมลงทุนกับเอกชนเพื่อผลิตไฟฟ้าและนำกำไรมาดูแลสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งตอบโจทย์สังคมสูงวัยของไทยอย่างยิ่ง

DE เยอรมนี: สหกรณ์พลังงานกว่า ๑,๐๓๔ แห่ง (DGRV, ๒๐๒๔) ประชาชนร่วมลงทุนเป็นเจ้าของจริง กำลังปฏิรูปค่าไฟแยก Grid Fee ออกจากค่าพลังงาน — เป็นเป้าหมายระยะยาวของไทย

DK เดนมาร์ก: ท้องถิ่นเป็นแกนจัดการพลังงาน จ่ายไฟ ๑.๗ ล้านครัวเรือน ใช้พลังงานหมุนเวียนร้อยละ ๖๕ แล้ว เริ่มเปิดทดลองค่าไฟแบบแบ่งปันพลังงานในชุมชน

AU ออสเตรเลีย: ชุมชนร่วมลงทุนแบตเตอรี่กลาง เก็บไฟส่วนเกินตอนกลางวัน แจกจ่ายกลับตอนกลางคืน ลด peak ลดค่าไฟ ทำได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนโครงสร้างตลาด

ไทยอยู่ตรงไหน และควรเรียนรู้อะไร?

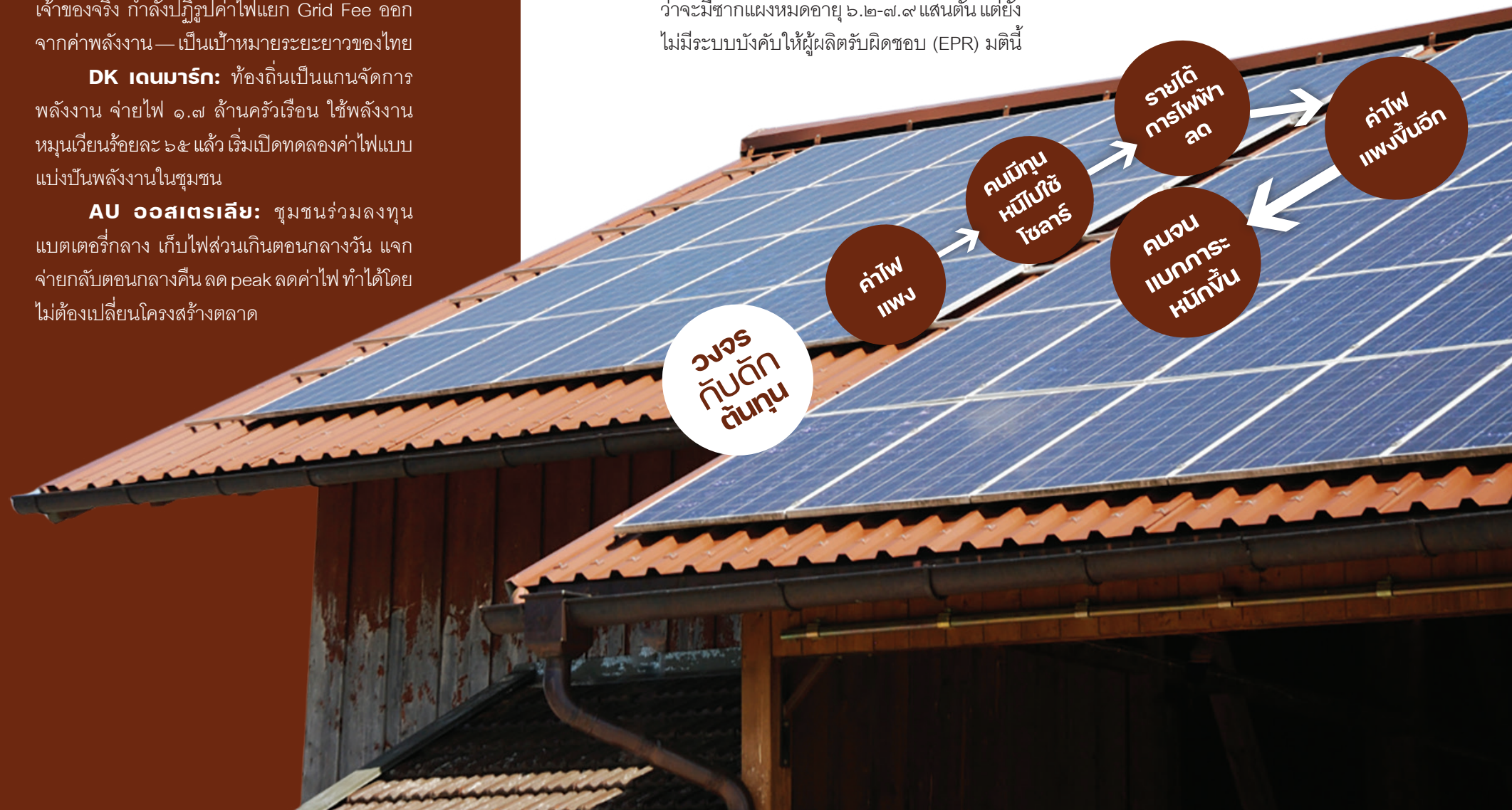
TH ประเทศไทย: ตอนนี้ข่าวดีคือรัฐบาลเริ่มขยับแล้ว คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) อนุมัติโครงการโซลาร์ชุมชน Quick Big Win รวม ๑,๕๐๐ เมกะวัตต์ (ไม่เกิน ๑๐ MW ต่อไซต์ รับซื้อที่ ๒.๒๕ บาท/หน่วย สัญญา ๒๕ ปี) พร้อมโควตาโซลาร์ชุมชน ๔๐๐ เมกะวัตต์ต่อปี และมาตรการลดหย่อนภาษีหลังคาบ้านสูงสุด ๒ แสนบาท เป้าหมาย ๙ หมื่นครัวเรือน แต่ช่องว่างยังมี

ช่องว่างดังกล่าวคือ ไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับพลังงานชุมชน ยังไม่เปิด Third-party Access มอก. แผงโซลาร์ยังเป็นภาคสมัครใจ ยังไม่มีมาตรฐานแผงมือสองและแบตเตอรี่ และคาดว่าจะมีซากแผงหมดอายุ ๖.๒-๗.๙ แสนตัน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ให้ผู้ผลิตรับผิดชอบ (EPR) มตินี้

จึงเป็นแผนที่นำทางในการปลดล็อกทุกอุปสรรค

ปัจจุบัน สช. กำลังผลักดันมติสมัชชาฯ เข้าสู่คณะกรรมการ (กรม.) พร้อมเตรียมจัดเวทีสื่อสารนโยบาย (Policy Dialogue) ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (TDRI) สถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาฯ GIZ และภาคที่เกี่ยวข้อง และจะรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๐ เป้าหมายระยะยาวคือให้ไทยมีกรอบกฎหมายพลังงานชุมชนที่ชัดเจน เปิดโครงข่ายไฟฟ้าให้ชุมชนใช้ได้จริง และทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรม

เพราะวิกฤตพลังงานไม่ได้มาเดือนเดียว น้ำมันแพง แต่มาบอกว่าถึงเวลาแล้วที่ “พลังงาน” จะเป็นเรื่องของ “พวกเราทุกคน” 🌱

ให้ระบบสุขภาพเล่าเรื่อง

เรื่อง พงศนรินทร์ มากรัตน์

จากรัฐธรรมนูญสู่หลังคาบ้าน ปลดล็อกข้อจำกัดทางกฎหมาย สู่การเป็นเจ้าของพลังงานของชุมชน

ในวันที่ความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและอิหร่านทวีความรุนแรงขึ้น ผลกระทบของสงครามไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในภูมิภาคตะวันออกกลาง แต่ส่งแรงสั่นสะเทือนมาถึง “กระเป๋าสตางค์” และ “สุขภาพ” ของคนไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อราคาน้ำมันพุ่งสูงและค่าไฟฟ้าผันผวน พลังงานจึงไม่ใช่แค่เรื่องของวิศวกรรมหรือเศรษฐศาสตร์อีกต่อไป แต่คือ “ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ” (Social Determinants of Health) ที่ชี้ชะตาคุณภาพชีวิตของประชาชน

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ (มติ ๑๘.๓) เรื่อง “การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์” ชี้ให้เห็นว่า แม้ประเทศไทยจะมีต้นทุนทางธรรมชาติคือแสงอาทิตย์ที่เหลือเพื่อ

แต่การที่ประชาชนจะเปลี่ยนจากผู้จ่ายค่าไฟมาเป็นเจ้าของพลังงาน กลับยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางกฎหมายและระเบียบที่ซับซ้อน

แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง แต่ในทางปฏิบัติ ชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกลกลับไม่สามารถติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์ได้เพียงเพราะติดล็อกเรื่องระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน นี่คือความไม่เป็นธรรมที่มติ ๑๘.๓ พยายามปลดล็อก เพื่อให้การเปลี่ยนผ่านพลังงานครั้งนี้ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

เพื่อให้มติสมัชชาสุขภาพฯ แปลงไปสู่การปฏิบัติที่จับต้องได้ บทความนี้ขอเสนอการ “ปลดล็อก” กฎหมายใน ๓ มิติสำคัญ:

๒. ปลดล็อกโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า : มติ ๑๘.๓ เสนอให้มีการปฏิรูปโครงสร้างค่าไฟฟ้าให้สะท้อนต้นทุนที่เป็นธรรม โดยเฉพาะการรองรับระบบนิเวศพลังงานสมัยใหม่ เช่น ไมโครกริด (Microgrid) หรือโครงข่ายไฟฟ้าชุมชน เพื่อให้เพื่อนบ้านสามารถซื้อขายไฟฟ้ากันเองได้ทางกฎหมาย ซึ่งจะช่วยลดภาระของรัฐในการขยายสายส่งราคาแพง

๓. ปลดล็อกความรับผิดชอบตลอดวงจรชีวิต : เราไม่ได้มองแค่การติดตั้ง แต่ต้องมองถึงซากในอนาคต การผลักดันกฎหมายที่ใช้หลักการ EPR (Extended Producer Responsibility) หรือความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าแผงโซลาร์เซลล์จะไม่กลายเป็นขยะที่กลับมาทำลายสุขภาพของคนในชุมชน

ท่ามกลางวิกฤตพลังงานโลกที่เป็นปัจจัยภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้ การสร้างความมั่นคงทางพลังงานจากฐานราก คือเกราะป้องกันที่ดีที่สุด มติสมัชชาสุขภาพฯ ๑๘.๓ ไม่ได้มุ่งหวังเพียงแค่การเพิ่มสัดส่วนพลังงานสะอาด แต่คือการสร้างกระบวนการที่คนใหม่ ที่มองว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของพลังงานบนหลังคาบ้านตนเอง

การเปลี่ยนผ่านครั้งนี้จึงไม่ใช่แค่เรื่องของเทคโนโลยี แต่คือการต่อสู้ในเชิงนโยบายและกฎหมาย เพื่อคืนอำนาจการจัดการพลังงานให้กลับมาอยู่ในมือของประชาชน เพื่อให้แสงอาทิตย์เป็นทรัพยากรที่สร้างทั้งรายได้ สร้างโอกาส และสร้างสุขภาวะที่ยั่งยืนให้กับคนไทยทุกคนอย่างแท้จริง 🌞

๑. ปลดล็อกสิทธิในที่ดินและใบอนุญาต : การบูรณาการกฎหมายที่ดินของรัฐให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ชุมชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ได้โดยไม่มีติดระเบียบ รวมถึงการลดขั้นตอน (Deregulation) การขออนุญาตติดตั้งโซลาร์รูฟท็อปในระดับครัวเรือนที่ปัจจุบันยังมีความซับซ้อน

“...ไม่ใช่ว่าแค่ถึงเวลา
แต่ควรทำ
มาตั้งนานแล้ว...”

เปิดข้อเสนอ ๒ ระยะ รับมือวิกฤตพลังงาน

ในยุค 'ภูมิรัฐศาสตร์โลก' เดือดดาล

“...ไม่ใช่แค่ถึงเวลาแต่ควรทำมาตั้งนานแล้ว...”

ดร.พิมพ์สุภา เกาะช้าง นักวิจัยชำนาญการ สถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทีมเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาประเด็น การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสง อาทิตย์ กล่าวเช่นนั้น เมื่อถามว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่สังคมไทยควรจะ เปลี่ยนผ่านไปสู่การสร้างระบบ “พลังงานชุมชน” เพื่อลดการพึ่งพิงการนำ เข้าพลังงานจากต่างประเทศ ท่ามกลางยุคสมัยที่ภูมิรัฐศาสตร์โลกกำลัง เดือดดาลจนส่งผลให้เกิดความสั่นไหว และความเปราะบางด้านพลังงานให้ กับสังคมไทย

ที่จริงแล้ว เรื่องภูมิรัฐศาสตร์โลกที่มีความแปรปรวน และส่งผลต่อ ความมั่นคงทางพลังงานไทย มีการพูดถึงมาเป็นระยะ และเมื่อปี ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้จับมือภาคีเครือข่ายที่ เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตอบโจทย์ความท้าทายนี้ด้วยการร่วมกันพัฒนา ข้อเสนอเชิงนโยบายต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา จนกลายมาเป็นมติสมัชชา สุขภาพแห่งชาติ ๑๘.๓ เรื่องการขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่าง เป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

กรอบทิศทางนโยบาย (Policy Statement) มติที่ **มุ่งหวังที่จะใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรม** โดยมีกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมและสร้างพลังของปัจเจกบุคคล ประชาชน กลุ่มบุคคล และชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในสภาวะเปราะบางทางสังคม เศรษฐกิจ ผู้พิการ ผู้เข้าที่อยู่อาศัย และชุมชนห่างไกล ให้เข้าถึงและเป็นเจ้าของระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานสะอาดตลอดวงจรชีวิตของเทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต ลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานอย่างยั่งยืน

ดร.พิมพ์สุภา ฉายภาพว่า การส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มบุคคล และชุมชนสามารถติดตั้งการใช้ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์หรือโซลาร์เซลล์ในการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าได้ จะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงทางพลังงาน ช่วยลดความผันผวนของราคาไฟฟ้าจากการลดการนำเข้า LNG จากต่างประเทศ ทั้งยังช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ในมิติใหม่ๆ ให้กับประชาชนผ่านระบบเศรษฐกิจสีเขียว

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดร.พิมพ์สุภา มีรายละเอียดข้อเสนอเชิงนโยบายจากมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มติที่ ๑๘.๓ ไปยังรัฐบาลใหม่ สำหรับการเริ่มต้นหมุดหมายการเปลี่ยน

ผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมใน ๒ ระยะ คือ ระยะสั้น-ระยะกลาง และ ระยะยาว ในระยะสั้น-ระยะกลาง ดร.พิมพ์สุภา เสนอว่า รัฐควรเริ่มต้นปรับแก้กฎหมาย และระเบียบต่างๆ เพื่อลดขั้นตอนที่ยังเป็นอุปสรรคคอขวด ทำให้การเริ่มต้นติดตั้งโซลาร์เซลล์ของประชาชนอีกจำนวนไม่น้อย ค่อนข้างมีความยุ่งยากและดำเนินการได้ล่าช้า ซึ่งควรมีรูปแบบการให้บริการแบบ One Stop Service ที่ให้บริการติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์ครบวงจร ตั้งแต่การสำรวจ ออกแบบ ขออนุญาต ติดตั้ง และดูแลบำรุงรักษา ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการพูดคุยกันมาอย่างยาวนานกว่า ๑๐ ปี จึงควรเร่งดำเนินการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

ประการต่อมาคือ การออกแบบกลไกทางการเงินให้กลุ่มเปราะบางที่มีรายได้น้อย สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการติดตั้งโซลาร์เซลล์ได้ ดร.พิมพ์สุภา ขยายความว่า เพราะประชาชนที่มีรายได้ หรือมีเครดิตและไม่ได้อยู่ในกลุ่มเปราะบาง ทุกวันนี้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ผ่านสถาบันทางการเงิน หรือธนาคารต่างๆ ที่ให้สินเชื่อประเภทการปรับปรุงบ้านที่สามารถนำเงินส่วนนี้ไปติดตั้งโซลาร์เซลล์ได้

ทว่า โอกาสเหล่านี้ก็กลับยังคงเป็นข้อจำกัดสำหรับกลุ่มเปราะบางที่มีรายได้น้อย หรือมีเครดิตไม่เพียงพอที่จะได้รับอนุมัติสินเชื่อ รัฐบาลจึงควรเปิดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนให้กับกลุ่มเปราะบาง เช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศ

การส่งเสริมให้ประชาชน กลุ่มบุคคล และชุมชน สามารถติดตั้งการใช้ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ หรือโซลาร์เซลล์ ในการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าได้ **จะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงทางพลังงาน ช่วยลดความผันผวนของราคาไฟฟ้าจากการลดการนำเข้า LNG จากต่างประเทศ** ทั้งยังช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ในมิติใหม่ๆ ให้กับประชาชนผ่านระบบเศรษฐกิจสีเขียว

ที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลีย ที่ให้กลุ่มเปราะบางเข้าถึงการติดตั้งโซลาร์เซลล์ได้ไม่เพียงแต่การใช้รูปแบบพลังงานแสงอาทิตย์เท่านั้น แต่สามารถเข้าถึงโซลาร์เซลล์ประเภทที่ใช้แบตเตอรี่ได้อีกด้วย

ขณะที่ในระยะยาว รัฐบาลควรปรับโครงสร้างค่าไฟในปัจจุบันที่ยังไม่รองรับยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านพลังงานได้อย่างแท้จริง ดร. พิมพัสสุภา บอกว่า หากในอนาคตประชาชนหรือภาคเอกชนสามารถเข้าถึงการติดตั้งโซลาร์เซลล์ จะส่งผลให้ต้นทุนค่าไฟที่ต้องจ่ายภาครัฐนั้นมีราคาถูกลง

“แต่หากโครงสร้างราคาค่าไฟยังเป็นแบบเดิม จะส่งผลให้ผู้ที่ยังอยู่ในระบบหรือไม่ได้ติดตั้งโซลาร์เซลล์ ซึ่งรับการจ่ายไฟจากภาครัฐต้องจ่ายค่าไฟแพงกว่าคนที่ไม่อยู่ในระบบ เพราะทรัพยากรไฟฟ้ามีเท่าเดิม คนที่อยู่ในระบบน้อยลงจากการหันไปใช้โซลาร์เซลล์ แต่ยังคงใช้วิธีการหารเท่าแบบเดิม จึงทำให้คนที่ยังอยู่ในระบบต้องรับภาระสูงกว่า” ดร. พิมพัสสุภา ให้ภาพ

อีกหนึ่งแผนงานระยะยาวที่รัฐบาลควรดำเนินการคือ การปรับโครงสร้างพื้นฐานโครงข่ายไฟฟ้า ที่จะรองรับยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านพลังงานสะอาด ไม่ว่าจะเป็นพลังงานลม หรือพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งประเทศไทยมีแผนแม่บทการพัฒนาระบบโครงข่ายสมารถกริดของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ ที่จะสร้างระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะอยู่แล้ว โดย ๓

การไฟฟ้าของไทยได้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) การไฟฟ้าส่วนนครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ได้ขับเคลื่อนโครงการนำร่องไปแล้วมากมาย เพื่อดูว่าหากจะสร้างโครงสร้างพื้นฐานโครงข่ายไฟฟ้าของไทยจะต้องดำเนินการลงทุน และปรับปรุงอะไรบ้าง รัฐบาลจึงควรนำผลการศึกษาจากโครงการนำร่องเหล่านี้มาผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ดร. พิมพัสสุภา บอกอีกว่า ควรจะมีการปฏิรูปกฎหมาย และตลาดไฟฟ้าที่สามารถรองรับผู้เล่นหน้าใหม่ให้เข้ามาในระบบได้ง่ายมากขึ้นรวมถึงการออกแบบระบบธุรกิจหมุนเวียนสำหรับการกำจัดและรีไซเคิลอุปกรณ์แผงโซลาร์เซลล์ หรือแบตเตอรี่ที่หมดอายุการใช้งานในอนาคตเพื่อไม่ก่อให้เกิดมลพิษ หรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

“แผนการดำเนินการทั้งระยะสั้น กลาง ยาว ที่อยู่ในมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ๑๘.๓ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่รัฐบาลควรเร่งดำเนินการเพื่อลดผลกระทบด้านพลังงานที่ไทยมักได้รับจากปัจจัยความไม่แน่นอนของสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์โลก สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นประเด็นที่แวดวงวิชาการ และภาคเอกชนมีการพูดถึงมาอย่างยาวนาน จึงถึงเวลาที่ภาครัฐควรเร่งดำเนินการเพื่อทำให้ยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านพลังงานเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง” ดร. พิมพัสสุภา กล่าวในตอนท้าย 🌞

รอรัน ปลดล็อก ศักยภาพ

เดินหน้าสู่ความมั่นคง

จากระบบพลังงานชุมชน

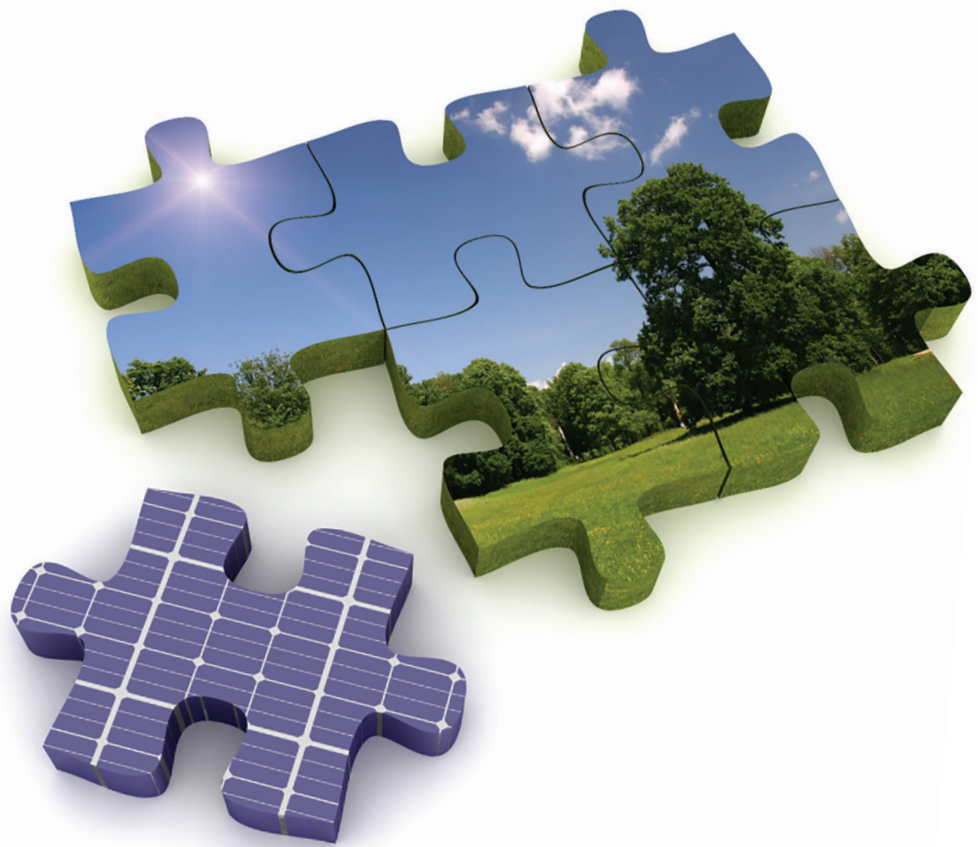
ประเทศไทยอาจกำลังใช้ต้นทุนพลังงานแสงอาทิตย์ที่มีศักยภาพมากได้ไม่เต็มที่ เมื่อเทียบกับหลายๆ ประเทศที่ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมในเรื่องนี้อย่างจริงจัง อาจัง ประชาชนในหลายประเทศไม่เพียงเข้าถึงการผลิตพลังงานโซลาร์เพื่อใช้ในครัวเรือน แต่ยังสามารถจำหน่ายไฟฟ้าที่เหลือใช้ให้กับภาครัฐได้ด้วย ก่อกำเนิดเป็นรายได้

มากไปกว่านั้น ในหลายพื้นที่ในต่างประเทศ ครัวเรือนสามารถรวมตัวกันเพื่อผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในระดับชุมชนเอง แม้ว่าจะไม่ทั้งหมด แต่ก็ถือเป็นความมั่นคงในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในสถานการณ์สู้รบในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย **ดร.อารีพร อัครวิมลพงศ์พันธ์** นักวิชาการนโยบายพลังงาน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) อธิบายว่า แม้ทุกวันนี้ประชาชนจะสามารถผลิตไฟฟ้าได้ด้วยตนเองผ่านการติดตั้งระบบโซลาร์รูฟท็อป อีกทั้งหากได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐก็สามารถนำไฟฟ้าที่เหลือใช้จากการบริโภคในครัวเรือนมาจำหน่ายให้แก่การไฟฟ้าได้ตามจำนวนโควตาซึ่งกำหนดไว้ที่ ๙๐ เมกะวัตต์

แต่ทว่ายังมีข้อจำกัดคือ ขณะนี้ประชาชนยังไม่สามารถจำหน่ายไฟฟ้าที่เหลือใช้จากการบริโภคในครัวเรือน ให้แก่ประชาชนหรือชุมชนด้วยตนเอง ข้อจำกัดเหล่านี้ อาจเป็นเพราะการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือการไฟฟ้านครหลวง ยังไม่มีระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่จะสามารถรองรับกลไกดังกล่าวได้

“ไทยมีพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ อยู่ค่อนข้างมาก แต่เรายังใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ทำให้ไทยยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานฟอสซิลจากต่างประเทศอยู่จำนวนมากไม่น้อย **เพราะฉะนั้นสิ่งที่ภาครัฐควรจะต้องหันมาทำก็คือการสร้างควมมั่นคงด้านพลังงานด้วยการวางระบบที่ชัดเจน และสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน** ซึ่งจะช่วยให้ไทยสามารถใช้สิ่งที่มียู่ในมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้”

ยังไม่แนบรวมว่ารายรับของการไฟฟ้าที่ได้จากการขายไฟก็อาจจะน้อยลงตามไปด้วย จนอาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำแก่ประชาชนที่ไม่ได้ติดตั้งโซลาร์รูฟท็อปและจ่ายค่าไฟตามระบบปกติต้องรับภาระที่สูงขึ้น ดังนั้นหากภาครัฐมีแนวนโยบายที่จะออกมาตรการต่างๆ เหล่านี้ ก็จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในหลายๆ มิติ ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำหรือภาระค่าใช้จ่ายที่ประชาชนผู้ไม่ติดตั้งโซลาร์รูฟท็อปต้องแบกรับซึ่งแนวทางและมาตรการเหล่านี้เคยได้มีการศึกษาวิจัยไว้ทั้งหมดแล้ว เหลือเพียงการขับเคลื่อนจากผู้บริหารนโยบาย

ดร.อารีพร มองว่า หากผู้ขับเคลื่อนนโยบายสามารถผลักดันให้เกิดความเข้มแข็งของระบบพลังงานชุมชน โดยผู้ติดตั้งโซลาร์รูฟท็อปทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน สามารถผลิตหรือจำหน่ายไฟฟ้ากันเอง ก็จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางพลังงานที่ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

“สมมติว่าวันหนึ่งเกิดเหตุการณ์ปัญหาไฟตก หรือไฟดับ จากระบบโครงข่ายใหญ่ของการไฟฟ้า ประชาชนทั้งในระดับครัวเรือน เกษตรกร ผู้ประกอบการ ฯลฯ ที่มีความจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าต่อเนื่อง ก็ยังสามารถมีไฟฟ้าใช้ต่อไปได้จากระบบที่สามารถผลิต และแบ่งปันไฟฟ้าใช้กันเองได้ในชุมชน ดังนั้น นอกจากจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในระดับครัวเรือนแล้ว ความมั่นคงของพลังงานไฟฟ้าจะมีส่วนสำคัญในการช่วยทำให้เศรษฐกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็งจากการมีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ รวมถึงต้นทุนราคาไฟฟ้าที่จะถูกลงในอนาคต” นักวิชาการนโยบายพลังงาน TDRi กล่าว

ขณะที่ผลประโยชน์ในภาพใหญ่ระดับ

ประเทศ ดร.อารีพร กล่าวว่า การมีระบบพลังงานชุมชนที่เข้มแข็งจะส่งผลให้ไทยสามารถลดการนำเข้าพลังงานฟอสซิล อาทิ ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) ที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าจากต่างประเทศ ซึ่งราคาค่อนข้างมีความผันผวนตามราคาตลาดโลก

อย่างไรก็ตาม การที่ไทยจะสามารถสร้างระบบพลังงานชุมชนอย่างเข้มแข็งได้ ฝ่ายบริหารนโยบายจะต้องเริ่มต้นสนับสนุนการวางโครงสร้างพื้นฐานไว้รองรับในหลายๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนากระบวนการซื้อขายพลังงาน การสร้างระบบการจัดเก็บพลังงานชุมชนเพื่อทำให้การจ่ายไฟฟ้าทำได้อย่างเต็มศักยภาพ สนับสนุนการลงทุนด้านแบตเตอรี่ รวมไปถึงการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน และองค์ความรู้ในการติดตั้งโซลาร์รูฟท็อป ฯลฯ

ดร.อารีพร ฉายภาพต่อไปด้วยว่า ขณะนี้มีหลายประเทศในแถบยุโรปซึ่งเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ได้สร้างระบบความเข้มแข็งพลังงานชุมชนโดยการทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองด้วยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจรับผิดชอบ หรือร่วมเป็นเจ้าของโรงไฟฟ้าชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดการซื้อขายไฟฟ้าในราคาที่เป็นธรรม และช่วยกันดูแลเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน รวมไปถึงมิติอื่นๆ ที่จะต้องช่วยกันมองภาพรวม ไม่เพียงแต่การให้ความสำคัญไปที่เรื่องการซื้อขายไฟฟ้าในเชิงธุรกิจเท่านั้น

ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาอย่างเวียดนาม ก็มีกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยเปิดเสรีด้านพลังงานเพื่อสนับสนุนระบบอุตสาหกรรมภายในประเทศเช่นกัน

เมื่อมองกลับมาที่ไทยในเวลานี้ แม้จะมีผลการศึกษา และงานวิจัยรองรับไว้จำนวนไม่น้อย รวมไปถึงการกำหนดให้ ประเด็นระบบพลังงานชุมชน หรือการเปลี่ยนผ่านพลังงาน อย่างเป็นทางการด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ จะเป็นหนึ่งใน มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ แต่อาจจะยังมองไม่ เห็นความชัดเจนมากนัก ว่าฝ่ายบริหารนโยบายจะกำหนด ทิศทางนโยบายพลังงานชุมชนอย่างไร

ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะภาครัฐอาจกังวลถึงความ รอบด้าน ที่นโยบายดังกล่าวจะสร้างผลกระทบต่อให้กลุ่มคน อื่นๆ ในสังคม

ดังนั้น ภาคประชาสังคมควรจะต้องมีการรวมกลุ่มกัน ที่ไม่ได้มีเพียงแค่กลุ่มของภาคประชาสังคมหรือ NGO เท่านั้น แต่จะต้องมีการเชิญภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคส่วน อื่นๆ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาาร่วมด้วย เพื่อจะได้เห็น ภาพข้อมูลทั้งหมดอย่างครอบคลุม อันจะส่งผลให้ภาครัฐ สามารถมองเห็นภาพรวมเชิงนโยบายอย่างรอบด้าน ที่ แน่นนอนว่าจะไม่ได้มีเพียงแค่ผลบวกจากการดำเนินนโยบาย เท่านั้น แต่ยังมิตีของผู้ที่ได้รับผลกระทบที่ควรจะได้รับ การช่วยเหลือ หรือป้องกันด้วย

ดร.อารีพร กล่าวต่อไปด้วยว่า ประเทศไทยมีต้นทุน เรื่องพลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์ที่จะสามารถยก ระดับการพัฒนาาระบบพลังงานสะอาด พลังงานชุมชน ไปได้ อีกมาก

“ไทยมีพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ อยู่ค่อนข้าง มาก แต่เรายังใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ทำให้ไทยยังคงต้อง พึ่งพาการนำเข้าพลังงานฟอสซิลจากต่างประเทศอยู่จำนวน ไม่น้อย เพราะฉะนั้นสิ่งที่ภาครัฐควรจะต้องเดินหน้าต่อก็คือการ สร้างความมั่นคงด้านพลังงานด้วยการวางระบบที่ชัดเจน และสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งจะทำให้ ไทยสามารถใช้สิ่งที่มีอยู่ในมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้” นักวิชาการนโยบายพลังงาน TDRi กล่าว ❁

Policy Dialogue

จัดรัฐหรือโครงสร้างผูกขาด คำกำไร 'พลังงาน-อาหาร'

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดเวที Policy Dialogue เรื่อง “นโยบายความมั่นคงด้านพลังงาน-อาหาร-สุขภาพ: โอกาสและทางรอดของไทยในวิกฤติโลก” เมื่อวันที่ ๒๔ เม.ย. ๒๕๖๙ เพื่อแลกเปลี่ยนสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์ ผลกระทบ และการเตรียมความพร้อม ตลอดจนร่วมออกแบบกรอบทิศทางและแนวทางการพัฒนานโยบายสาธารณะฯ ที่คุ้มครองสิทธิสุขภาพของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีผู้เข้าร่วมกว่า ๑๐๐ คน

ดร.ศุภวรรณ แซ่ลิ้ม หัวหน้าโครงการนโยบายพลังงานเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Agora Energiewende เปิดเผยว่า นอกจากราคาพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้นและกระทบต่อการจัดหาน้ำมันแล้ว การปิดช่องแคบฮอร์มุซยังมีผลต่อราคาก๊าซธรรมชาติ (LNG) ด้วย ซึ่งประเทศไทยพึ่งพา LNG ในการผลิตไฟฟ้ามากถึง ๖๐-๗๐% โดยในอดีตราว ๔๐-๕๐ ปีที่แล้ว ประเทศไทยใช้ LNG ที่ผลิตและหาได้เองในอ่าวไทย แต่แนวโน้มก๊าซในอ่าวไทยก็ลดลงเรื่อยๆ สะท้อนจากตัวเลขเมื่อ ๑๐ ปีก่อนที่ไทยนำเข้า LNG ไม่ถึง ๕% แต่ปัจจุบันนำเข้ามากกว่า ๓๐% ดังนั้นเมื่อมีการปิดช่องแคบฮอร์มุซที่กระทบกับราคา LNG ย่อมกระทบต่อการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย

“เมื่อปลายปีที่แล้ว ทุกหน่วยงานคาดการณ์ว่าดัชนีการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวจะไม่เกิน ๑๐ ดอลลาร์ต่อล้านบีทียู แต่ในวิกฤตการณ์ครั้งนี้ทำให้ขึ้นไปแล้วเกิน ๒๐ ซึ่งกระทบเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว นี่คือภาพสะท้อนความไม่แน่นอน ความผันผวน” ดร.ศุภวรรณ กล่าว และว่า แม้ปัจจุบันยังไม่เห็นผลกระทบต่อค่าไฟฟ้าทันทีทันใด แต่ในอนาคตจะเห็นแน่นอน และเศรษฐกิจไทยพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันและ LNG ถึง ๘% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) เมื่อวิกฤตการณ์ทำให้ราคาน้ำมันและก๊าซสูงขึ้นย่อมจะกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง ต้นทุนการผลิตไฟฟ้า และจะส่งผ่านไปยังประชาชนผ่านค่าครองชีพ ราคาสินค้าและบริการที่สูงขึ้นอย่างแน่นอน

ดร.ศุภวรรณ กล่าวว่า ไฟฟ้าเป็นต้นทุนสำคัญของภาคการผลิตและภาคบริการ ซึ่งปัจจุบันภาคไฟฟ้ามีทางเลือกมากกว่าภาคขนส่งที่ต้องใช้น้ำมันเป็นหลัก ฉะนั้นในอนาคตหากต้องการลดการพึ่งพา LNG เราคงต้องสนับสนุนให้เกิดการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานในประเทศ อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานชีวมวล ฯลฯ ซึ่งวิกฤตการณ์ในอดีตทำให้เราเปลี่ยนผ่านการใช้น้ำมันมาเป็น LNG ในการผลิตไฟฟ้าแทน วิกฤตการณ์ในปัจจุบันก็อาจเป็นจุดเปลี่ยนการเปลี่ยนผ่านพลังงานของประเทศไทยอีกครั้ง จากการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติมา

ไฟฟ้าเป็นต้นทุนสำคัญของภาคการผลิตและภาคบริการ ซึ่งปัจจุบันภาคไฟฟ้ามีทางเลือกมากกว่าภาคขนส่งที่ต้องใช้น้ำมันเป็นหลัก ฉะนั้นในอนาคตหากต้องการลดการพึ่งพา LNG เราคงต้องสนับสนุนให้เกิดการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานในประเทศเอง อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานชีวมวล ฯลฯ ...

เป็นการพึ่งพาพลังงานประเภทอื่นๆ ที่สามารถผลิตได้ภายในประเทศแทน และโจทย์ของประเทศไทยคือ เราจะต้องสร้างความมั่นคงทางพลังงานจากการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานหลากหลายประเภทได้อย่างไร

“ขณะนี้ภาครัฐกำลังจะพิจารณาปรับปรุงแผนกำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ (PDP) อยู่ เราอาจต้องพิจารณาแล้วว่าในบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การวางแผนที่จะมีโรงไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติในอนาคตอาจเป็นภาระต้นทุนของภาคไฟฟ้าของไทยเราได้ เพราะปัจจุบันไทยจะนำเข้า LNG ๓๐% แต่หากดูจากแผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ (Gas Plan) พบว่าในอีก ๔ ปีข้างหน้า หรือในปี ๒๐๓๐ เราอาจต้องนำเข้ามากกว่า ๕๐-๖๐% จากสัญญาผูกมัดที่เราจะต้องผลิตไฟฟ้าจากก๊าซธรรมชาติตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ด้วย

สัญญาการจัดหาเชื้อเพลิงที่เราทำไว้ล่วงหน้า ๒๐-๒๕ ปี ฉะนั้นเราอาจต้องพิจารณาเพิ่มมากขึ้นหากจะมีการระบุดังไปใน PDP ว่าจะต้องมีการซื้อไฟฟ้าจากการผลิตประเภทไหน” ดร.ศุภวรรณ กล่าว

นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ เลขาธิการมูลนิธิชีววิถี กล่าวว่า ราคาปุ๋ยเคยเรียกก่อนเกิดสงครามอยู่ที่กระสอบละ ๘๐๐ บาท ปัจจุบันขึ้นมาเป็น ๑,๒๐๐ บาท ดังนั้นเกษตรกรได้รับผลกระทบแน่นอน แต่สิ่งนี้ไม่ได้เกินความคาดหมาย เพราะทุกครั้งที่เกิดสงครามจะตามมาด้วยวิกฤตอาหารเสมอ และหากย้อนกลับไป ๑๒๕ ปี ตามที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้ทำข้อมูลจะพบว่า จุดพีค (Peak) หรือราคาสูงสุดของอาหารจะเกิดขึ้นควบคู่ช่วงที่มีสงครามเสมอ เช่น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑

สงครามโลกครั้งที่ ๒ หรือสงครามหกวันในตะวันออกกลาง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งการเปลี่ยนจากพืชอาหารเป็นพืชพลังงาน ที่ทำให้เกิดวิกฤตอาหารด้วย

อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๐๐๘ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ได้พบว่าท่ามกลางวิกฤตการณ์พบข้อมูลว่ามีการเก็งกำไรหรือแสวงหาผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมเกษตรอาหารที่เกี่ยวข้องด้วย ฉะนั้นราคาปุ๋ยจาก ๘๐๐ บาท มาเป็น ๑,๒๐๐ บาท ส่วนหนึ่งก็มาจากการเก็งกำไรด้วย และ ๙๐% ของพื้นที่การผลิตเกษตรและอาหารในประเทศไทย อาทิ ข้าว ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ ต้นทุนครึ่งหนึ่งอยู่ที่ปุ๋ย สารเคมี และพลังงาน ดังนั้นสิ่งที่รัฐบาลต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือ การคุ้มครองประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์หรือเก็งกำไรที่เกินควร ตัวอย่างในเหตุการณ์สงครามยูเครน ในขณะที่ยุโรปมีต้นทุนเพิ่ม ประชาชนซื้ออาหารแพง แต่บริษัทปุ๋ยบางบริษัทกลับมีกำไรเพิ่มขึ้น ๖๐๐%

“ประเทศไทยใช้ปุ๋ยมากเกินไปที่ควรจะใช้ หรือใช้ปุ๋ยเกินความจำเป็นถึง ๓๘.๘% เมื่อเทียบกับระดับผลผลิตที่ควรได้ และในอนาคตเราจะเจอสภาพปุ๋ยแพงขึ้นแน่ๆ โดยเฉพาะช่วงเดือน มิ.ย.-ส.ค. ที่เป็นช่วงพีคในการใช้ปุ๋ยของประเทศ ซึ่งในแต่ละปีประเทศไทยใช้ปุ๋ยราว ๖ ล้านตัน และในช่วงเดือน มิ.ย.-ส.ค. ควรจะมีสต็อกแล้วสัก ๖๐-๗๐% แต่ปัจจุบันเรามีเพียง ๒๕% หรือมีแค่ ๑.๕ ล้านตัน จึงยังขาดอยู่อีกเยอะมาก” นายวิฑูรย์ กล่าว

นายวิฑูรย์ กล่าวอีกว่า ในปี ๒๕๓๐ ประเทศไทยเกิดขบวนการเกษตรกรรมยั่งยืนขึ้น และในปี ๒๕๔๐ ภาคประชาชนร่วมกับสภาพัฒน์ได้ผลักดันเป้าหมายการเปลี่ยนผ่านเกษตรกรรมไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืน โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ ๘ ระบุเอาไว้ว่า ต้องเปลี่ยนผ่านให้ได้ ๒๐% นั่นหมายความว่าหากหน่วยงานรัฐยอมรับทิศทางที่บรรจุเอาไว้ตั้งแต่ขณะนั้น วิกฤตในปัจจุบันจะเป็นเรื่องเล็กน้อยไปเลย โดยปัจจุบันพื้นที่เกษตรอินทรีย์รวมกับเกษตรกรรมยั่งยืนทุกรูปแบบมีประมาณ ๕ ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็นไม่ถึง ๕% ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดของไทย ซึ่งเราต้องทำให้เรื่องนี้เกิดเป็นรูปธรรมให้ได้ โดยที่ผ่านมามาภาคประชาชนทำเต็มที่แล้ว เราจึงต้องการแรงผลักดันทางการเมืองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจริง รูปธรรมคือช่วงวิกฤตยูเครนมีการประเมินว่าแค่ปุ๋ยจากมูลสัตว์ทั้งหมดในประเทศ สามารถทดแทนปุ๋ยมูลค่า ๘-๙ หมื่นล้านบาท หรือทดแทนการนำเข้าปุ๋ยทั้งหมดได้เลย

นายเศรษฐ์ รัชฎากร สมาชิกวุฒิสภา (สว.) ในฐานะประธานคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค กล่าวว่า ทุกครั้งที่เกิดวิกฤตเราจะพบว่าชีวิตของเราเปราะบางมากเพียงใด ซึ่งความเปราะบางเหล่านี้เชื่อมโยงกับโครงสร้างทางการเมืองด้วย เช่น ปัญหาเรื่องกลุ่มทุนผูกขาดพลังงานที่ส่งผลกระทบต่อความยืดหยุ่นในการบริหารค่าไฟ กล่าวคือ ๔๐% ของกำลังการผลิตไฟฟ้าในประเทศไทยมาจากโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ (IPP) ที่ทำสัญญาระยะยาวกับรัฐไปแล้ว ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤตการณ์จึงเป็นเรื่องยากที่รัฐจะไปเจรจากับทุนขนาดใหญ่เพื่อปรับลดราคา หรือปัญหาการพึ่งพาการนำเข้า LNG มากเกินไป ซึ่งเป็นผลมาจากการวางแผน PDP ของเราเอง รวมทั้งบทบาทของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อเพียงรายเดียว ทั้งหมดทำให้การกระจายอำนาจทางพลังงานและประชาธิปไตยทางพลังงานติดขัดอยู่

“ทางออกเรื่องนี้ประชาชนควรมีบทบาทเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค (Prosumer) เช่น นโยบายโซลาร์ภาคประชาชน ซึ่งในอดีตมีข้อสังเกตว่าโครงการต่างๆ ที่รัฐสนับสนุนจะสนับสนุนไป

ยังกลุ่มทุนใหญ่มากกว่า แต่ปัจจุบันจากการแถลงนโยบายรัฐบาลมีความเป็นไปได้ที่ประชาชนได้รับประโยชน์มากขึ้น ซึ่งก็ต้องติดตามต่อไปว่าจริงหรือไม่” นายเศรษฐ์ กล่าว

นายเศรษฐ์ กล่าวต่อไปว่า ในส่วนของมิติอาหารมีความคล้ายคลึงกับพลังงาน อาทิ เรื่องทุนผูกขาด ต้นทุนสูง หนีภาษีด้านอาหารน้อย ตลอดจนสิทธิในการเข้าถึงที่ดินของเกษตรกร การคุ้มครองทางกฎหมายในการเรียกร้องความเป็นธรรม ฯลฯ ส่วนมิติทางสุขภาพ ปัจจุบันยังไม่มีกระจายอำนาจอย่างแท้จริง แม้จะมีการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ไปยังท้องถิ่น แต่อำนาจทางการคลังไม่ได้ตามไป ฯลฯ ซึ่งในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ ก็ไม่ได้มีการพูดเรื่องกระจายอำนาจเอาไว้ เมื่อเรื่องต่างๆ ไม่มีการบรรจุในรัฐธรรมนูญก็จะมีแผนสืบต่อๆ ที่ชัดเจนในการดำเนินการ

“รัฐมีอำนาจในการจัดสรรสิ่งต่างๆ ให้กับประชาชน กฎหมายรัฐธรรมนูญมีไว้เพื่อจำกัดอำนาจรัฐและคุ้มครองสิทธิประชาชน คือไม่ให้รัฐใช้อำนาจเกินเลยจนกระทบสิทธิประชาชน ฉะนั้นการมีค่าต่างๆ บรรจุลงไป ในรัฐธรรมนูญก็จะเป็นเหมือนตาข่ายรองรับ ช่วยให้ประชาชนมีหลังพิง มีสิ่งที่จะคุ้มครองตัวเองได้หากรัฐมาละเมิดเรา” นายเศรษฐ์ กล่าว

สำหรับประเทศไทย เรื่องสิทธิต่างๆ หายไปจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เช่น สิทธิชุมชน สิทธิในการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิเกษตรกร สิทธิพลังงาน สิทธิรับบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน นโยบายต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือที่สร้างความเปลี่ยนแปลง ในหลายครั้งพึ่งพิงกับกฎหมายหลักของประเทศ กฎหมายบางอย่างไม่ได้ถูกผลักดันให้คืบหน้า เพราะถูกถอดค่าเหล่านี้จากรัฐธรรมนูญ เราจึงไม่มีหลังพิงในการไปทวงถามเขาอย่างไรปัญหาเชิงโครงสร้าง ทั้งทุนผูกขาด การขาดการมีส่วนร่วม

ในเรื่องการอยู่รอดในวิกฤตการณ์จำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องมาช่วยกันออกแบบระบบ ซึ่งการอยู่รอดไม่ได้ขึ้นกับเงินอย่างเดียว แต่ขึ้นกับฐานทรัพยากร ความรู้ และเครือข่ายสังคม...

ของประชาชนในการออกแบบวางแผนต่างๆ ตลอดจนสิทธิต่างๆ ที่ขาดหายไปจากรัฐธรรมนูญ ทำให้ความมั่นคงเรื่องอาหาร พลังงาน และสุขภาพของประชาชนขาดหายไป

ดร.ภญ.สุภาภรณ์ ปิติพร ประธานกรรมการบริหารฝ่ายพัฒนาภูมิปัญญาไทย มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรฯ กล่าวว่า แม้ปัจจุบันสถานการณ์ตะวันออกกลางจะยังไม่ส่งผลกระทบต่อยา แต่ประเทศไทยพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบยาจากต่างประเทศสูงถึง ๘๐% ฉะนั้นสิ่งที่ต้องเตรียมรับมือกับวิกฤตคือต้องลดการพึ่งพาต่างชาติ และเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองให้กับประชาชน เพราะปัญหาที่ผู้กร่อนประเทศไทยคือองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่หายไป

ดร.ภญ.สุภาภรณ์ กล่าวว่า ในเรื่องการอยู่รอดในวิกฤตการณ์จำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องมาช่วยกันออกแบบระบบ ซึ่งการอยู่รอดไม่ได้ขึ้นกับเงินอย่างเดียว แต่ขึ้นกับฐานทรัพยากร ความรู้ และเครือข่ายสังคม ตัวอย่างหนึ่งที่ทำดำเนินการอยู่ในขณะนี้ คือ การตั้งโจทย์ว่าหากในอนาคตราคาปุ๋ยแพงมาก

หรือไม่มีปุ๋ยในตลาด หรือไม่มีค่าขนส่งผักมาตลาดแล้วเราจะอยู่กันอย่างไร ก็มีการคิดถึงการใช้พืชยืนต้นที่ไม่ต้องปลูกใหม่ทุกปีและยังอยู่ได้แม้ระบบพัง เช่น แค ขี้เหล็ก มะรุม ยอ กล้วย หน่อไม้ และผักพื้นบ้านที่เก็บกินได้ต่อเนื่อง พันธุ์เร็ว โตเองได้ในป่าหรือในรั้วบ้าน เช่น ผักหวานบ้าน ผักกูด ตำลึง ใบชะพลู ขี้เหล็ก ขณะที่มิติทางยา มองถึงระบบยาในครัวเรือนเพื่อลดการพึ่งพาและรักษาโรคพื้นฐาน อาทิ NCDs และโรคฉุกเฉิน เช่น ฟ้าทะลายโจร ขิง ข่า ตะไคร้ ขมิ้น

“เราจะออกแบบระบบอย่างไรสำหรับคนเมือง ที่มีจุดเปราะบางคือไม่มีแหล่งอาหารผลิตเอง พึ่ง supply chain ๑๐๐% พื้นที่ปลูกน้อย พลังงานและน้ำควบคุมจากส่วนกลาง กับคนชนบท ที่มีจุดแข็งคือเข้าถึงป่า ดิน น้ำ มีพืชอาหารหลากหลาย มีความรู้ท้องถิ่น แต่ก็มีความเปราะบางคือถ้าพืชเศรษฐกิจล้ม รายได้หาย หรือถ้าความรู้สมุนไพรไม่ถูกส่งต่อก็จะทำให้ทรัพยากรได้ไม่เต็มที่ ตรงนี้เป็นการบ้านที่ต้องช่วยกันคิด” ดร.ภญ.สุภาภรณ์ กล่าว

ประชุม คจ.สช. ครั้งที่ ๑๙ นัดแรก วาง ๓ สาขาหลัก นโยบายสาธารณะ

ประชุมติดตามเชิงนโยบายคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.)
และคณะอนุกรรมการสนับสนุนกระบวนการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
และประชุมคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.)
ณ โรงแรม... ครั้งที่ 1/2569

พญ.พรรณพิมล เปิดเผยว่า
วิสัยทัศน์สำคัญของงานสมัชชา
สุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙ คือจะต้อง
เป็นพื้นที่ร่วมออกแบบนโยบายเชิง
บวก ที่ใช้ความเข้าใจมนุษย์และ
ประสบการณ์ชีวิตจริงเป็นฐาน เพื่อ
สร้างระบบ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
ต่อสุขภาวะอย่างเป็นธรรมชาติ ยั่งยืน และ
วัดผลได้

สำหรับประเด็นหลักหรือธีม
ในปีนี้จะต้องวางอยู่บนฐานคิด ๓
เสาหลัก ได้แก่ ๑. Policy that Works:
นโยบายที่ทำงานได้จริง เพื่อยกระดับ
การออกแบบนโยบายจากการแก้
ปัญหาเฉพาะจุด ไปสู่การทำงานเชิง
ระบบ และอิงบทเรียนจากสิ่งที่ได้ผล
จริงในพื้นที่และเครือข่าย ๒. Policy
with Heart: นโยบายที่เห็นหัวใจคน
เพื่อทำให้ประสบการณ์จริงของ
ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง
เช่น เด็กและเยาวชน คนข้ามเพศ ฯลฯ
เป็นฐานของการออกแบบนโยบาย ๓.

ที่ประชุมคณะกรรมการจัด
สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.) พ.ศ.
๒๕๖๙ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๙ เมื่อวันที่ ๒๓
ก.พ. ๒๕๖๙ ซึ่งมี พญ.พรรณพิมล
วิปุลากร เป็นประธาน ได้ร่วมกัน
พิจารณา (ร่าง) กรอบแนวทาง และ
รูปแบบกระบวนการจัดสมัชชาสุขภาพ
แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๙ และ
แนวทางการกำหนดประเด็นหลัก หรือธีม
และประเด็นที่จะพัฒนาเป็นระเบียบวาระ
ในสมัชชาสุขภาพฯ ที่มีกำหนดจัดงานใน
วันที่ ๒๘-๒๙ ต.ค. ๒๕๖๙

Policy that Builds Well-being:
นโยบายที่สร้างสุขภาวะ ขยาย
นโยบายจากลดความเสี่ยงไปสู่เพิ่ม
สุขภาวะ ทั้งระดับบุคคล ชุมชน และ
ระบบ

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์
สังเคราะห์ข้อมูล และคัดกรองประเด็น
ที่ได้รับจากการเปิดรับฟังความคิดเห็น
จากภาคีเครือข่าย ร่วมกับการศึกษา
ประเด็นโดยสำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้ข้อสรุป

ประเด็นที่จะพัฒนาเป็นระเบียบวาระในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙ ทั้งหมด ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑. ยุกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ ๒. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ๓. การสร้างเสริมสุขภาพระดับพื้นฐานสิ่งแวดล้อม เช่น อากาศ ๔. บทบาทภาคประชาสังคมในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา ๕. โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลเท่าเทียม ซึ่งหลังจากนี้จะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกให้เหลือเพียง ๒ ประเด็น ก่อนที่จะมีการพัฒนาทิศทาง และขอบเขตประเด็น และยกร่างคณะทำงานพัฒนาประเด็นต่อไปในอนาคต

พญ.พรรณพิมล กล่าวอีกว่า รูปแบบกระบวนการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙ จะเน้นการจัดประชุมแบบผสมผสานเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญๆ อาทิ การพิจารณาร่างมติสมัชชาฯ กิจกรรมในห้องประชุมใหญ่ เช่น การปาฐกถา และการเสวนาในประเด็นสำคัญ กิจกรรมตลาดนัดนโยบาย และการจัดสมัชชาสุขภาพคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง สช. องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อพัฒนาศักยภาพให้คนรุ่นใหม่ ที่มีอายุประมาณ ๒๗-๓๕ ปี ซึ่งกำลังจะก้าวขึ้นเป็นผู้นำได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด พัฒนา และขับเคลื่อนนโยบายที่ตรงกับปัญหา หรือเป็นประเด็นที่คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญ

ผศ.ธีรพัฒน์ อังศุขवाल ประธานคณะกรรมการสนับสนุนกระบวนการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙ กล่าวว่า มิติใหม่ของการประชุม คจ.สช. ในครั้งนี้ คือการเชิญคณะกรรมการสนับสนุนฯ มาเข้าร่วมการประชุม และร่วมให้ความเห็นในครั้งนี้ด้วย เพื่อที่จะให้การเริ่มต้นต่างๆ สามารถดำเนินไปด้วยกัน และไม่ให้เกิดไถ่แยกส่วนออกจากกัน แม้การเริ่มต้นวาง

กรอบการจัดงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙ ผู้เข้าร่วมการประชุมจะยังคงเห็นแตกต่างกัน อยู่บ้างในรายละเอียด แต่หลักการในภาพใหญ่ ส่วนตัวเห็นว่าผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านไม่ได้คัดค้านอะไร

นพ.สุเทพ เพชรมาก เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) กล่าวว่า เบื้องต้นภาคีเครือข่าย คจ.สช. ได้ร่วมกันเสนอ

ความคิดเห็น แสดงความต้องการ และความฝัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดมากนัก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ หรือข้อจำกัดอื่นใดก็ตาม จากนั้นค่อยเข้าสู่กระบวนการออกแบบว่าจะทำให้ความฝันเหล่านั้น เกิดขึ้นจริงได้อย่างไรท่ามกลางข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นเรื่องที่ทำทนายว่าเราจะร่วมกันก้าวข้ามข้อจำกัดเหล่านั้นได้อย่างไร 🇹🇹

สระบุรีโมเดล

พลิกโฉม พลังงานแสงอาทิตย์

เพื่อการจัดการพลังงาน อย่างยั่งยืน

สระบุรีแซนด์บ็อกซ์:
เมืองต้นแบบคาร์บอนต่ำ
(SARABURI SANDBOX)

ในวันที่โลกกำลังเปลี่ยนผ่านจากพลังงานฟอสซิลที่นับวันจะหมดไป สูพลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม “สระบุรี” ไม่ได้มองว่าเป็นเพียงทางเลือก แต่คือ “ทางรอด” ของจังหวัดที่มีความเข้มข้นทางอุตสาหกรรมสูงที่สุดแห่งหนึ่งของไทย

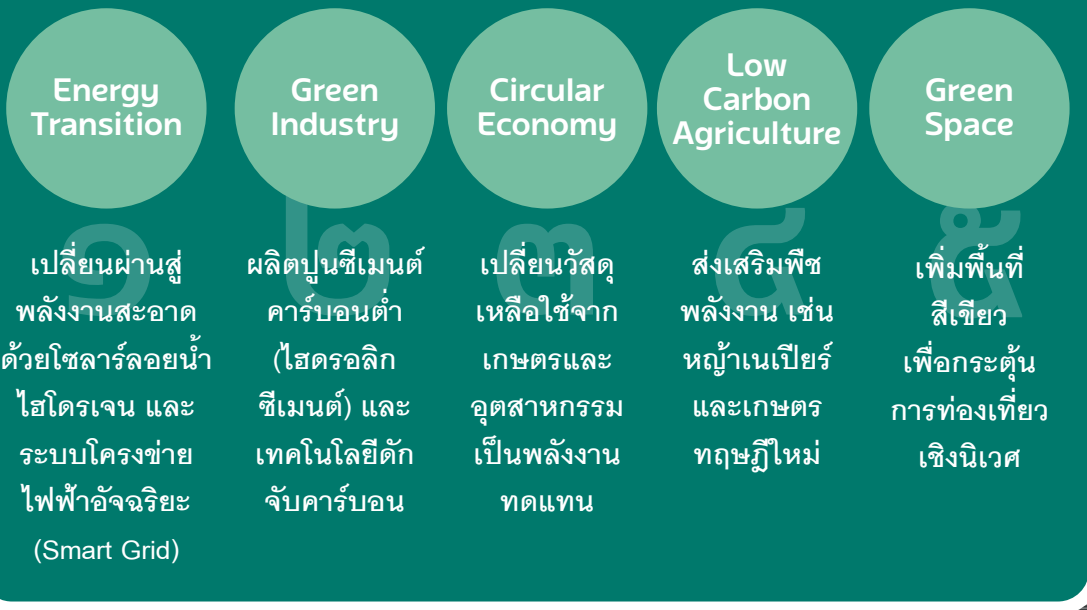
ทำไมต้อง “สระบุรีโมเดล” ?

สระบุรี คือยุทธศาสตร์สำคัญด้านพลังงาน มีกำลังการผลิตไฟฟ้าสูงถึง

๕,๐๕๘ MW แต่ในขณะเดียวกันก็แบกรับปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลภาวะสะสม จากการวิเคราะห์พบว่า “พลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา” (Solar Rooftop) คือชุมชนทรัพยากรพลังงานที่มีศักยภาพสูงสุดของจังหวัด (๑,๐๙๖.๕๓ ktoe) จึงกลายเป็นที่มาของ “สระบุรีแซนด์บ็อกซ์” (Saraburi Sandbox) เมืองต้นแบบคาร์บอนต่ำแห่งแรกของประเทศไทย

เพื่อให้แผนงานนี้เกิดขึ้นได้จริง สระบุรีได้วางโครงสร้างการพัฒนาไว้ ๕ แนวคิดหลัก หรือ ๕ เสาหลักขับเคลื่อนสระบุรีสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย

จากเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัดสระบุรี และสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ ได้เกิดข้อเสนอที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนี้

- ด้านบริหารจัดการ** : จัดทำแผนยุทธศาสตร์บูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ
- ด้านความรู้และทักษะ** : สร้าง “แพลตฟอร์มข้อมูลกลาง” และฝึกอบรม “ช่างชุมชน” เพื่อให้ประชาชนติดตั้งและบำรุงรักษาโซลาร์เซลล์ได้อย่างมั่นใจ
- ด้านมาตรฐานและคุ้มครองผู้บริโภค** : สุ่มตรวจผลิตภัณฑ์และสร้างมาตรฐาน “แผงโซลาร์มือสอง” รวมถึงแบตเตอรี่เพื่อความปลอดภัย
- ด้านการเข้าถึง** : การไฟฟ้าฯ ต้องสนับสนุนการติดตั้งแบบ Solar On-grid ในราคาที่เข้าถึงง่าย
- ด้านเกษตรและสาธารณสุข** : ติดตั้งโซลาร์เซลล์ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และโรงพยาบาล/รพ.สต. ทุกแห่งเพื่อลดภาระค่าไฟฟ้า
- ด้านการเงิน** : สนับสนุน “สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ” ผ่านสหกรณ์เพื่อเป็นทุนให้ครัวเรือนติดตั้งโซลาร์เซลล์
- ด้านสิ่งแวดล้อม** : จัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมพลังงานสะอาดชุมชน” และระบบจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์จากแผงโซลาร์เซลล์ที่หมดสภาพ

ก้าวต่อไปในปี ๒๕๖๙ เมื่อนโยบายเริ่ม “กินได้”

จุดเด่นของ “สระบุรีโมเดล” คือการไม่ทิ้งนโยบายไว้บนกระดาษ แต่เป็นการเชื่อมโยงจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ลงสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยสิ่งที่ต้องจับตามองในปี ๒๕๖๙ คือด้านความรู้และทักษะ: สร้าง “แพลตฟอร์มข้อมูลกลาง” และฝึกอบรม “ช่างชุมชน” เพื่อให้ประชาชนติดตั้งและบำรุงรักษาโซลาร์เซลล์ได้อย่างมั่นใจ

พลังงานที่จับต้องได้: เราจะได้เห็นภาพประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน และโรงพยาบาลมีงบประมาณเหลือไปใช้ดูแลผู้ป่วยจากการประหยัดค่าไฟด้วยแสงอาทิตย์

นี่คือบทพิสูจน์ว่า “นโยบายสาธารณะ” เมื่อผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นแล้ว จะสามารถเปลี่ยนชีวิตผู้คนและขับเคลื่อนโลกใบนี้ให้หมุนต่อได้อย่างยั่งยืนเพียงใด 🌱

แกระรอยโลก
เรื่อง ฝรั่งแซ่อิม

๑๐ ข้อเสนอ ตัวชี้วัดระดับโลก เพื่อสร้างการเปลี่ยนผ่าน พลังงานอย่างเป็นธรรม

สถานการณ์ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่าง สหรัฐอเมริกา และ อิหร่าน ได้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพด้านพลังงานโลกและราคาน้ำมันอย่างสำคัญ หลายประเทศจึงเริ่มมองหา “ตัวเลือก” ที่เป็นพลังงานทดแทน หรือพลังงานทางเลือกเพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงานในระยะยาว

แต่การเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมนี้ เราจะเปลี่ยนอย่างไรให้เกิดความเป็นธรรม ในระดับโลก International Energy Agency ที่มีจุดเด่นสำคัญคือการพัฒนา “กรอบตัวชี้วัด” (indicators) และเมื่อปีที่ผ่านมามีเผยแพร่เอกสารเรื่อง Indicators Handbook for Just and Inclusive Energy Transitions 2026^{*} สำหรับประเมินความเป็นธรรมของการเปลี่ยนผ่านพลังงาน บน ๑๐ ข้อเสนอคือ

๑. **การวางแผนพลังงานอย่างเป็นธรรมและครอบคลุม (Energy Planning for Just and Inclusive Energy)** เช่น แผนระดับชาติที่ระบุหลักการความเป็นธรรม จำนวนเทศบาล/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรม
๒. **ยุติความยากจนด้านพลังงาน (Ending Poverty Energy)** เช่น การวัดความสามารถในการจ่ายค่าไฟฟ้า เช่น ร้อยละของรายได้ที่ใช้จ่ายด้านพลังงาน (เพื่อสะท้อนความสามารถในการจ่ายหรือภาระค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน) จำแนกตามเพศ และพื้นที่ชนบท/เมือง/ภูมิภาค

^{*} <https://iea.blob.core.windows.net/assets/8b57f371-fb92-48db-8b41-5644f259140e/IndicatorsHandbookforJustandInclusiveEnergyTransitions1.pdf>

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น สัดส่วนของผู้เข้าร่วมจากกลุ่มเปราะบางในการประชุมรับฟังความคิดเห็น จำนวนกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่จัดขึ้น (เช่น การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เวทีสาธารณะ และการออกแบบร่วม) เพื่อสนับสนุนกระบวนการพัฒนานโยบายด้านพลังงาน

๔. การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) เช่น สัดส่วนของแรงงานนอกระบบในภาคพลังงานที่เปลี่ยนผ่านเข้าสู่การจ้างงานในระบบในภาคพลังงานสะอาด โดยจำแนกตามเพศ

๕. นโยบายที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม (Policy Inclusiveness) เช่น ผลกระทบต่อสุขภาพที่แตกต่างกันตามเพศ จากมลพิษทางอากาศภายในครัวเรือนและการใช้เทคโนโลยีการประกอบอาหาร จำนวนของนโยบายหรือโครงการด้านพลังงานที่มีการออกแบบร่วมกับกลุ่มเยาวชน (co-design)

๖. เคารพสิทธิ (Respect Rights) เช่น จำนวนข้อร้องเรียนที่ได้รับการรายงานและได้รับการแก้ไข ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการพลังงานสะอาด สัดส่วนร้อยละของแรงงานในภาคพลังงานที่อยู่ภายใต้มาตรการคุ้มครองสิทธิแรงงาน

๗. การลงทุนในแนวทางที่มีราคาเข้าถึงได้ และเชื่อถือได้ (Invest in Affordable and Reliable Solutions for Just and Inclusive Energy Transitions) เช่น ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่ลดลงของครัวเรือนภายหลังการดำเนินโครงการพลังงานสะอาดและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๘. การดำเนินการตามแนวทางที่มีความมั่นคงและยั่งยืน (Implement Secure and Sustainable Solutions) เช่น จำนวนการจ้างงานในระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีการดำเนินนโยบายการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานสะอาด

๙. เศรษฐกิจที่ยั่งยืนและครอบคลุมสำหรับทุกคน (Sustainable and Inclusive Economic Growth for All) เช่น ระดับคุณภาพน้ำในพื้นที่โดยรอบแหล่งสกัดหรือโรงงานแปรรูป

๑๐. งานที่มีคุณภาพและการพัฒนาศักยภาพแรงงาน (Quality Jobs and Workforce Development) เช่น การเปลี่ยนแปลงสุทธิของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดในภาคพลังงานและภาคที่เกี่ยวข้อง

ไม่เพียงเท่านั้น ในระดับภูมิภาค Association of Southeast Asian Nations ได้กำหนดทิศทางร่วมผ่านแผน ASEAN Plan of Action for Energy Cooperation (APAEC) 2026-2030 ซึ่งมีจุดเด่นคือการกำหนด “เป้าหมายเชิงปริมาณที่ชัดเจน” เช่น การเพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนในกำลังการผลิตไฟฟ้าให้ถึงประมาณ ๔๕% ภายในปี ๒๐๓๐ พร้อมทั้งเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก เช่น การพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Power Grid) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน สำหรับประเทศไทย มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีจุดเน้นคือการส่งเสริมพลังงานแสงอาทิตย์ในระดับชุมชน ซึ่งช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการผลิตพลังงานของตนเอง อันนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างความเป็นธรรมในระบบพลังงาน ^{๑๖}

พลังงานฟรีๆ ที่ไม่มีค่าใช้จ่าย สู่การพัฒนาระบบสาธารณสุขอย่างยั่งยืน

พลังงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นพลังงานที่ใช้ในการอยู่อาศัย การเดินทาง การประกอบอาหาร ฯลฯ นับวันมนุษย์ยิ่งจะมีแต่ความต้องการในการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึงว่าจะมีการดึงพลังงานมาจากแหล่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้งาน โดยเฉพาะเชื้อเพลิงฟอสซิลหรือพลังงานที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ หินน้ำมัน และทรายน้ำมัน เป็นต้น ดังนั้น มนุษย์จึงต้องริเริ่มการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่าและยังคงเหลือไว้ให้คนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ต่อกัน ปัจจุบันแหล่งพลังงานหมุนเวียนจึงกลายเป็นแหล่งพลังงานทางเลือกที่นำมาใช้ทดแทนพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล และจะเป็นแหล่งพลังงานที่มีบทบาทสำคัญมากขึ้นในอนาคต

ข้อดีของพลังงานหมุนเวียนต่อระบบสาธารณสุข

- ๑. **ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย:** การติดตั้งระบบพลังงานหมุนเวียนสามารถลดค่าใช้จ่ายในการใช้ไฟฟ้าในโรงพยาบาลและสถานพยาบาลได้อย่างมาก ทำให้มีงบประมาณมากขึ้นในการพัฒนาบริการและเทคโนโลยีทางการแพทย์
- ๒. **การเพิ่มศักยภาพในการให้บริการ:** การลดการใช้พลังงานฟอสซิลช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษทางอากาศ ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาสุขภาพในประชาชน การใช้พลังงานสะอาดจึงช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น
- ๓. **มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน:** โครงการติดตั้งระบบพลังงานหมุนเวียนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ไม่เพียงแต่ช่วยลดค่าใช้จ่าย ยังช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน ผ่านการจ้างงานในการติดตั้งและบำรุงรักษา
- ๔. **การสร้างความตระหนักรู้ต่อชุมชน:** การนำพลังงานหมุนเวียนมาใช้ยังช่วยให้ชุมชนและประชาชนที่ใช้บริการสาธารณสุข ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเข้าใจในเรื่องพลังงานสะอาดมากยิ่งขึ้น
- ๕. **โรงพยาบาลที่ยั่งยืน:** การนำพลังงานหมุนเวียนมาใช้ในโรงพยาบาลยังสามารถช่วยให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สามารถดูแลและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว และเข้าสู่หลักการความยั่งยืนได้ตามหลักสากล

การเปลี่ยนแปลงสู่การใช้พลังงานฟรีๆ ที่ไม่มีค่าใช้จ่าย ไม่เพียงแต่เป็นการตอบสนองต่อความต้องการพลังงานในปัจจุบัน แต่ยังเป็นการลงทุนในอนาคตที่ดีกว่าในด้านต่างๆ รวมถึงสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน การใช้พลังงานหมุนเวียนจึงควรเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การพัฒนาระบบสาธารณสุขอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ในการเปลี่ยนแปลงสู่ตัวอย่างของพื้นที่แห่งความยั่งยืน เพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เล่าให้ลึก

เรื่อง นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

เหมาโตเป็นสุราที่มีประวัติเก่าแก่สืบย้อนไปได้ถึง พ.ศ. ๒๒๔๗ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นสุราชั้นเลิศ เคยได้รับรางวัลระดับนานาชาติในงานนิทรรศการนานาชาติปานามาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ ซึ่งเป็นงานที่สหรัฐอเมริกาจัดขึ้นที่ซานฟรานซิสโกเพื่อรำลึกถึงการเปิดคลองปานามา ตั้งแต่เดือน ก.พ.-ธ.ค. มีผู้เข้าชมงานเกิน ๑๘ ล้านคน สร้างสถิติการเป็นงานแสดงสินค้าที่ดำเนินการยาวนานที่สุด และมีผู้เข้าร่วมมากที่สุด สุราเหมาโตได้รับรางวัลครั้งนั้น โดยเริ่มจาก “เหตุบังเอิญ เพราะสุราเหมาโต ถูกบรรจุหีบห่อแบบหยาบๆ ไม่เป็นที่น่าสนใจ จนกระทั่งมีครั้งหนึ่ง เจ้าหน้าที่ที่เคลื่อนย้ายสุรา บังเกิดความคิดดีๆ แวบขึ้นมา จึงโยนขวดสุราด้วยความโกรธกลิ้งของสุราก็หอมพุ่งตกลงบอบอวลไปทั่ว ดึงดูดผู้คนให้มาดมดู”

หนังสือ “ตำนานเหล้าเหมาโต” เขียนโดย อู๋ เสี่ยวปอ แปลโดย จิราพร ปาสาจะ บันทึกเรื่องราวของเหมาโตไว้อย่างงดงาม ละเอียดลละเอียด มีเรื่องราวที่ตอบคำถามว่า “ทำไมโจวเินไหลจึงชื่นชอบสุราเหมาโต” โดยมีผู้ถามตั้งชื่อเขาภริยานายกรัฐมนตรีโจวเินไหลว่า “ในช่วงเดินทัพอันยาวนาน ตอนนายกรัฐมนตรีผ่านตำบลเหมาโต หลังจากได้กลิ่นและลงจากม้า เขาก็เริ่มชอบสุราเหมาโตนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาใช่หรือไม่” ท่านตั้งชื่อเขาตอบว่า “ชอบนะชอบ แต่ไม่ใช่ชอบดื่มตั้งแต่ตอนนั้นอย่างที่เราๆ คิด” แต่เพราะ “ระหว่างการเดินทัพ กองทหารต่อสู้ไปตลอดทางมีคนป่วยและบาดเจ็บมากมาย แต่กองทหารยังขาดยาและการรักษาพยาบาล เมื่อถึงตำบลเหมาโต สุราเหมาโตมีกลิ่นหอมหวลดึงดูดคนนายกรัฐมนตรีโจวมาก เมื่อเขารู้ปริมาณแอลกอฮอล์

บทสนทนา เหนือจากสุราเหมาโต ระหว่างประธานาธิบดีนิกสัน กับนายกรัฐมนตรีโจวเินไหล (๒)

ของสุราเหมาโตอยู่ที่ ๖๕ ดีกรี เขาก็ตัดสินใจใช้สุราเหมาโตแทนน้ำยาทันที เพื่อฆ่าเชื้อและรักษาผู้บาดเจ็บ เหมาโตมีส่วนอย่างมากในการทำให้กองทัพแดงออกเดินทางได้ทันเวลา”

ระหว่างเดินทัพทางไกล แทบทุกคนต้องเดินด้วยเท้า เท้าจึงมีความสำคัญสูงสุดที่จะต้องถนอมรักษา สุราเหมาโต ทำหน้าที่นี้อย่างดีโดยทหารในกองทัพนอกจากใช้ประโยชน์อื่นๆ แล้ว ยังใช้ทาเท้าเพื่อรักษาความสะอาดและสร้างความอบอุ่นให้แก่เท้าด้วย

“ตลอดชีวิตของนายกรัฐมนตรีโจว ยากที่จะไม่สนใจต่อ ‘ความน่าเกรงขามของนายกรัฐมนตรี’ ปล่อยให้ตามใจตนเอง ซึ่งเกี่ยวกับสุราเหมาโตด้วย ในเดือนตุลาคมปี ๒๕๐๑ เมื่อทหารอาสาสมัครกลับจากเกาหลีเหนือ นายกรัฐมนตรีโจวก็นำไปต้อนรับที่สถานีด้วยตนเอง ต่อมานายกรัฐมนตรีได้จัดงานเลี้ยงใหญ่ที่โรงแรมปักกิ่งเพื่อบำรุงขวัญตัวแทนทหารอาสาสมัคร วันนั้นเขายินดีเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเริ่มก็กล่าว

ด้วยความฮึกเหิมว่า ‘จะเชิญทุกคนมาดื่มฉลองกัน ต้องเอาจริงนะดื่มสุราชื่อดังของประเทศเรา— กุ้ยโจวเหมาโต’ ไม่มีใครนับว่านายกรัฐมนตรีโจวดื่มไปกี่แก้ว ตัวแทนแทบทั้งหมดก็ชนแก้วกับเขา วันรุ่งขึ้น นายกรัฐมนตรีโจวเมาหลับทั้งวัน”

สุราเหมาโตได้รับเลือกเป็นเครื่องดื่มในพิธีการสำคัญตั้งแต่วันสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมี “งานเลี้ยงฉลองการสถาปนาประเทศ” ๓ ครั้ง

ครั้งแรก เป็นงานเลี้ยงปิดพิธีการประชุมใหญ่ครั้งแรกของการประชุมปรึกษาการเมืองประชาชนจีนในวันที่ ๓๐ ก.ย. ๒๔๙๒ ครั้งนั้นมีผู้จำได้ว่า “ประธานเหมาจัดการประชุมที่ปรึกษาทางการเมืองครั้งแรกในกรุงปักกิ่ง ในงานเลี้ยงต้อนรับนำเหมาโตมาเป็นเหล่าคารวะ”

ครั้งที่ ๒ งานเลี้ยงเฉลิมฉลองของชาติก่อนพิธีก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ ต.ค. ๒๔๙๒ งานเลี้ยงจัดขึ้นที่หอประชุมหวายเหวิน หวังเฮ้อปิ่นแพทย์ประจำตัวเหมาเจอตงถูกกำชับว่า “เราจะปล่อยให้สหายผู้นำส่วนกลางดื่มสุรามากเกินไปจนเป็นเหตุให้ขึ้นไปเทียนอันเหมินไม่ไหวไม่ได้ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ไม่ได้แม้แต่คนเดียว คุณต้องคิดหาวิธีแล้วล่ะ”

งานนั้นมีสุราชื่อดังของจีนหลายชนิดรวมทั้งเหมาโต หวังเฮ้อปิ่น หาวีตี้และได้รับอนุมัติให้ทำ “สุราเลิศรสหมักเป็นพิเศษ” บรรจุในขวดสุราของจริง เสิร์ฟให้แก่ผู้นำโดยใช้ชาแทนไวน์และน้ำดื่มแทนสุราขาว ผู้นำทุกคนจึงขึ้นไปร่วมงานบนเทียนอันเหมินโดยเรียบร้อย

ครั้งที่ ๓ งานเลี้ยงอาหารค่ำวันชาติจัดขึ้นหลังพิธีสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๑ ต.ค. ๒๔๙๒ ที่โรงแรมปักกิ่ง งานนี้เหมาเจอตง ซึ่งปกติเป็นคน “ดื่มน้อย” ไม่ได้เข้าร่วม โจวเินไหลเป็นประธาน ในงานเหมาโตก็เป็นหนึ่งในสุราที่ได้รับคัดเลือกในงานพิธีนั้น

บันทึกย้อนอดีต : ในวันที่โลกขมุนช้า แต่ใจเราเต้นแรง

“เธอทำให้ฉันรู้สึกเหมือนตอน ๑๔...” เสียงเพลงพี่เส็ก โลกโซที่ลอยมาตามลม ไม่ได้แค่ทำให้คิดถึงแฟนคนแรกเท่านั้น แต่มันพาใจฉันวาร์ปกลับไปหาเด็กหญิงตัวผอมบาง ผมหยิกหย้อยคนนั้น คนที่ชีวิตผูกพันอยู่กับคำว่า “ปิดเทอมใหญ่... หัวใจว่าวุ่น” ของจริง!

อัมพวา... กลิ่นอายน้ำกร่อยและแสงตะเกียง

ในวัย ๖ ขวบ ฉันถูกส่งไปอยู่บ้านสวนริมแม่น้ำแม่กลองที่อัมพวา ๓ อาทิตย์เป็นประจำทุกปี ภาพที่จำได้แม่น คือบ้านไม้ทรงไทยที่มีแสงไฟริบหรี่ แต่เรากลับต้องมี “ตะเกียง” เป็นไอเทมคู่กายเวลาจะเดินไปไหนมาไหนในบ้าน

ไฮไลต์ที่ลืมไม่ลงก็คือ การใช้ชีวิตกับน้ำบาดาลขุ่นๆ ที่ต้องเอา “สารส้ม” มาแกว่งในโอ่งให้ตกตะกอน รสชาติน้ำที่นี่จะมีความเค็มๆ มันๆ แบบน้ำกร่อยติดทะเล ยิ่งเวลาล้างหน้านะ... ถูสบู่เท่าไรก็กลิ่นจนแสบหน้าไปหมด ภารกิจลับของฉันในทุกเช้าคือการ “ชิมน้ำในโอ่ง” ถ้าวันไหนกลิ่นส้มฝืดได้ว่าวันนี้ไม่เค็มเท่าไร นั่นคือสัญญาณมงคลว่า “วันนี้สระผมได้!” เย้!

อยุธยา... พุงนาสุดสายตาและเลนดูวิญญาน

พอผ่านพ้น ๓ อาทิตย์จากอัมพวา ฉันก็ถูกส่งต่อไปยังอยุธยา ที่นี่คือ... เลเวลอัปของความลำบาก... ที่กลายเป็นความสนุก! เพราะไม่มีทั้งประปา ไฟฟ้า หรือแม้แต่ถนน บ้านคุณลุงคุณป้าฉันยังเป็นหลังคามุงจาก หน้าบ้านเป็นคลองกว้างๆ ที่มีเรือพายและเรือหางยาววิ่งฉิวเป็นพาหนะหลัก กิจกรรมโปรดฉันคือ การนุ่งผ้าถุงตีโป่งกระโดดตุ้มลงคลอง และวิ่งไปตามคันนาจับเบ็ดจับไก่ แต่ถ้าวันไหนฝนตกนะ... เตรียมตัวสนุกได้เลย! ทางเดินจะกลายเป็นดินเลนที่ก้าวลงไปทีไรโคลนจะดูขาวจมลงไปถึงหัวเข่า ต้องออกแรงดึงขาขึ้นสุดชีวิต ๕๕ แม้แต่การทำกับข้าวก็ยังต้องใช้เตาถ่านที่ฉันชอบไปนั่งเล่นพัดไฟให้ลูกโซน

ตื่นจากฝัน... สูโลกที่ทุกอย่าง ‘เร็ว’ แต่ใจ ‘ร้อน’

“ตื่น ๆ ๆ ... ที่ฉันเล่ามาไม่ใช่ฝันนะ!”

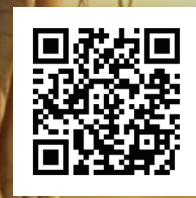
พอมองกลับไปตอนนี้ ทั้งอัมพวาและอยุธยาเปลี่ยนไปจนจำเกือบไม่ได้ ถนนลาดยางเข้าถึง ไฟฟ้าสว่างไสว ประปาไหลสะอาด แต่สิ่งที่หายไปคืออากาศที่เคยเย็นสบาย กลายเป็นความร้อนอบอ้าวและฝุ่นมลภาวะที่มาแทนที่ ผลงานธรรมชาติที่เคยหล่อเลี้ยงเราถูกเทคโนโลยีกลืนกินไปจนหมด

ที่น่าขำคือ “ความอดทน” ของตัวฉันเองนี่แหละ เมื่อก่อนไม่มีอะไรเลยเรายังอยู่ได้อย่างมีความสุข แต่เดี๋ยวนี้พอน้ำมันแพงนิดหน่อยก็บ่นอุบ ทั้งที่ตอนเรียน หรือเริ่มทำงานใหม่ๆ นั่งรถเมล์หัวบานไม่เคยบ่นสักคำ

สุดท้ายชีวิตมันก็คือการปรับตัว บ่นไปก็เท่านั้น รัฐบาลยังไม่บ่นเลย ทางเลือกเดียวที่ทำได้ตอนนี้คือ... นั่งรีเฟรชหน้าจอรอสิทธิ “คนละครึ่ง” ไปวันๆ ให้พอได้ชื่นใจบ้างก็ยังดีเนอะ! ☺

นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ความมั่นคง 'พลังงาน-อาหาร- สุขภาพ'

ชมคลิป

ติดตามมติสช.สุขภาพแห่งชาติ

การสร้างนโยบายที่ “กินได้” และ “ยั่งยืน” คือการรับฟังเสียงจากพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง

สานพลังฉบับนี้ ชวนมาดู กว่าจะเป็นนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน อาหาร และสุขภาพ มีสถานการณ์โลกอะไรเกิดขึ้นบ้าง

EDITORIAL TEAM

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
นพ.สุเทพ เพชรมาก
กลุ่มงานสื่อสารสังคม สช.

เจ้าของ
ที่ปรึกษา
บรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ
ยุวลักษณ์ เหมะวิบูลย์
นาตยา พรหมทอง
ฐิติมา สุวัตติ
พงศ์นรินทร์ มากรัตน์
ชนิษฐา แซ่เอี้ยว
ชนัญชิตา จันทร์หมื่น

ที่อยู่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ
๘๘/๓๙ หมู่ ๔ ถ.ติวานนท์ ๑๔
ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๑๓ แฟกซ์ ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๑
อีเมล nhco@saraban.mail.go.th
เว็บไซต์ www.nationalhealth.or.th
เฟซบุ๊ก www.facebook.com/NHCO.thai

ติดต่อกองบรรณาธิการ

บริษัท แจ่มแจ่มกรุ๊ป จำกัด
๓๕๓/๔๔๕ หมู่บ้าน The Connect
๗/๑ ถ.เทิดราชัน แขวงสีกัน เขตดอนเมือง
กทม. ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐๘ ๗๑๗๑ ๘๙๔๔

ผลิต

บริษัท แจ่มแจ่มกรุ๊ป จำกัด

ชวนภาคีเครือข่าย ร่วม “ปิดหมุด ธรรมนูญสุขภาพ”

ร่วมทำแบบสำรวจธรรมนูญพื้นที่/ประเด็น

<https://forms.gle/nLtNBuwUtWTxKGns6>

จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นและอ้างอิงที่เป็นปัจจุบัน
ธรรมนูญสุขภาพ | ธรรมนูญตำบล | ธรรมนูญชุมชน | และข้อตกลงร่วมอื่นๆ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

02-832-9000

nationalhealth.or.th

[NHCO.thai](https://www.facebook.com/NHCO.thai)